

Arbeidstilsynet Årsrapport 2006

Forord	3
Arbeidstilsynet	4
• Administrasjon og ledelse	5
Mål og strategier	7
Virkemidler	8
• Regelverket	9
• Informasjon og veiledning	11
• Samarbeid med andre	13
• Tilsyn	15
Dette oppnådde vi	18
• Psykososialt arbeidsmiljø	18
• Ergonomi	19
• Kjemi/biologi	19
• Ulykker	22
• Arbeidsinnvandring	23
• IA-arbeidet og sykefraværsoppfølging	25
• Europeisk Uke – Rett start	26
Arbeidstilsynet som arbeidsplass	27
Budsjett og regnskap	29
Statistikk	31
• Dødsulykker	32
• Yrkesskader	35
• Yrkessykdommer	37

Første året med ny organisering

Arbeidstilsynet har avsluttet det første hele arbeidsåret etter at omstillingen av etaten ble fullført 1. januar 2006 med det nye direktoratet på plass i Trondheim, og drift av sju regioner med regionskontorer i Moss, Oslo, Hamar, Skien, Bergen, Trondheim og Finnsnes. Dermed er Stortingets vedtak om utflytting av statlige tilsyn gjennomført når det gjelder Arbeidstilsynet.

Etter omstillingen har vi nå et direktorat med strategiske oppgaver som bare er halvparten så stort som det gamle direktoratet i Oslo. Ressursene er flyttet ut til regionene for å styrke det operative tilsynsarbeidet. Tilsyn i virksomhetene er vår viktigste oppgave. I tillegg har etatens arbeid med informasjon, veiledning og regelverksutvikling på arbeidsmiljøområdet stor betydning for at virksomhetene selv skal bli bedre til å utvikle sitt eget arbeidsmiljø som lærende organisasjoner.

For å gjøre en god jobb må Arbeidstilsynet være i nær kontakt med virksomhetene og arbeide sammen med partene i arbeidslivet. Vi har i 2006 etablert et fagforum for arbeidsutstyr og følger opp arbeidet med sertifiseringsordningen

Det er gledelig å konstatere at tallet på ulykker i arbeidslivet også i 2006 viser en fallende tendens. Forskrift om bruk av arbeidsutstyr forutsetter etablering av sertifiseringsorgan for godkjenning av virksomheter som skal drive sikkerhetsopplæring og utøve sakkyndig kontroll. Direktoratet for arbeidstilsynet utga våren 2006 en evalueringsrapport om denne ordningen. Som resultat av denne ble det opprettet et bransjebasert forum som skal gi sakkyndige råd for videreutvikling av krav til ordningen. I forumet, som hadde sitt første møte i oktober 2006, deltar representanter fra arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, bransjeorganisasjoner og Arbeidstilsynet.

Arbeidet med å redusere utstøting fra arbeidslivet ved å rette oppmerksomhet mot muskel- og skjellettplager, psykososiale forhold og kjemisk helsefarer har fortsatt i 2006 som en strategisk viktig satsing.

I 2006 fikk vi også en ny arbeidsmiljølov, og etaten fikk mange nye oppgaver. En av dem er de nye reglene om ansattes yringsfrihet, inkludert varsling om kritikkverdige forhold, som ble vedtatt av Stortinget med ikrafttredelse 1. januar 2007. Arbeidstilsynet følger opp de nye reglene med utarbeidelse av veilednings- og informasjonsarbeid. Endringene innebærer en utvidelse av etatens ansvarsområde.

Arbeidstilsynet har i 2006 fortsatt arbeidet med å initiere og samordne samarbeidet med andre etater for å motvirke sosial dumping i forbindelse med arbeidsinnvandring. Etter EU-utvidelsen 1. mai 2004 har Norge opplevd et økende antall arbeidsinnvandrere og utsendte arbeidstakere på midlertidig oppdrag fra Polen og de baltiske land. Dette gjelder særlig i bygg- og anleggsbransjen og i landbruket, men bruk av arbeidsinnvandrere skjer også i andre bransjer som renhold, transport og ulike former for industri. Arbeidstilsynet fører tilsyn med at virksomhetene følger bestemmelsene om likeverdige arbeidsvilkår mellom norske og utenlandske arbeidstakere gitt i arbeidsmiljøloven, utlendingsloven og de vedtak om allmenngjøring av tariffavtaler som blir fattet.

Årsmeldingen gir en kortfattet, men forhåpentligvis nyttig og lett tilgjengelig, oversikt over et begivenhetsrikt år i Arbeidstilsynets lange historie.

Ingrid Finboe Svendsen
Direktør

Arbeidstilsynet

Kompetent, Solid og Synlig

Administrasjon og ledelse

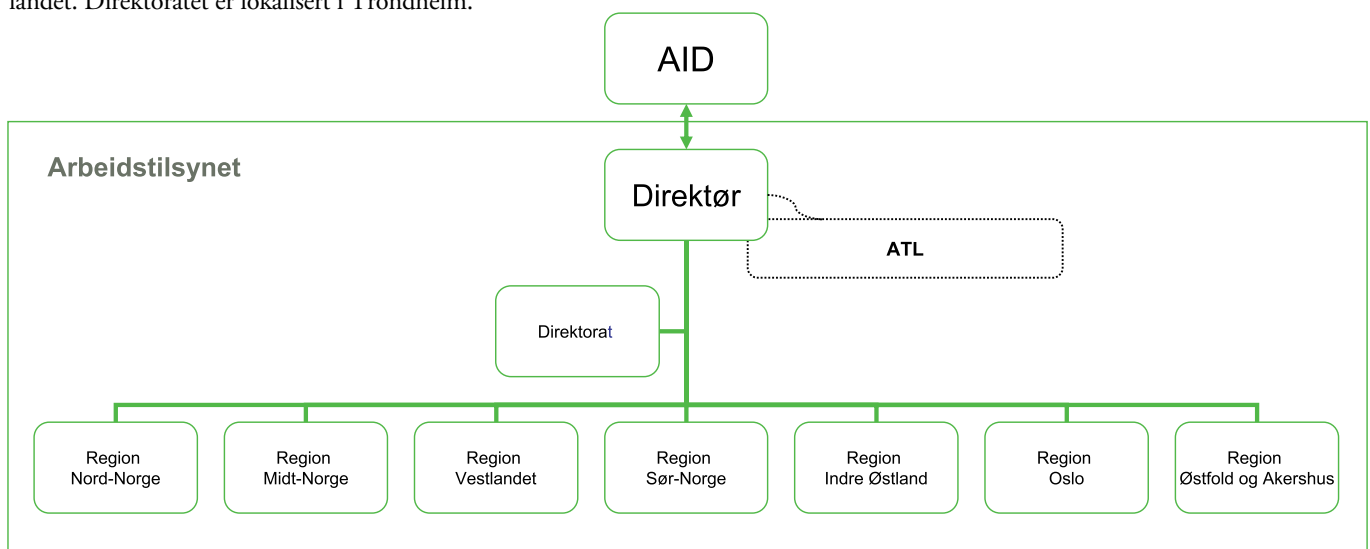

Arbeidstilsynet er en statlig etat, underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Etatens oppgave er å føre tilsyn med at virksomhetene følger arbeidsmiljølovens krav. Arbeidstilsynet har også oppgaver i forhold til enkelte andre lover, hvorav ferieloven og deler av tobakkskadeloven er de viktigste. Arbeidstilsynet har i tillegg tilsyn med studenters læringsmiljø ved universitet og høyskoler. Utlendingsloven og allmenngjøringsloven gir Arbeidstilsynet ansvar og myndighet i forhold til tilsyn med lønns- og arbeidsvilkår for utenlandske arbeidstakere

Arbeidstilsynet har ca 520 ansatte. Etaten skal føre tilsyn med at drøyt 240.000 virksomheter følger kravene i arbeidsmiljøloven og tilhørende regelverk.

Arbeidstilsynet består av en overordnet enhet, Direktoratet for arbeidstilsynet, og 7 regioner med underliggende tilsynskontor spredd over hele landet. Direktoratet er lokalisert i Trondheim.

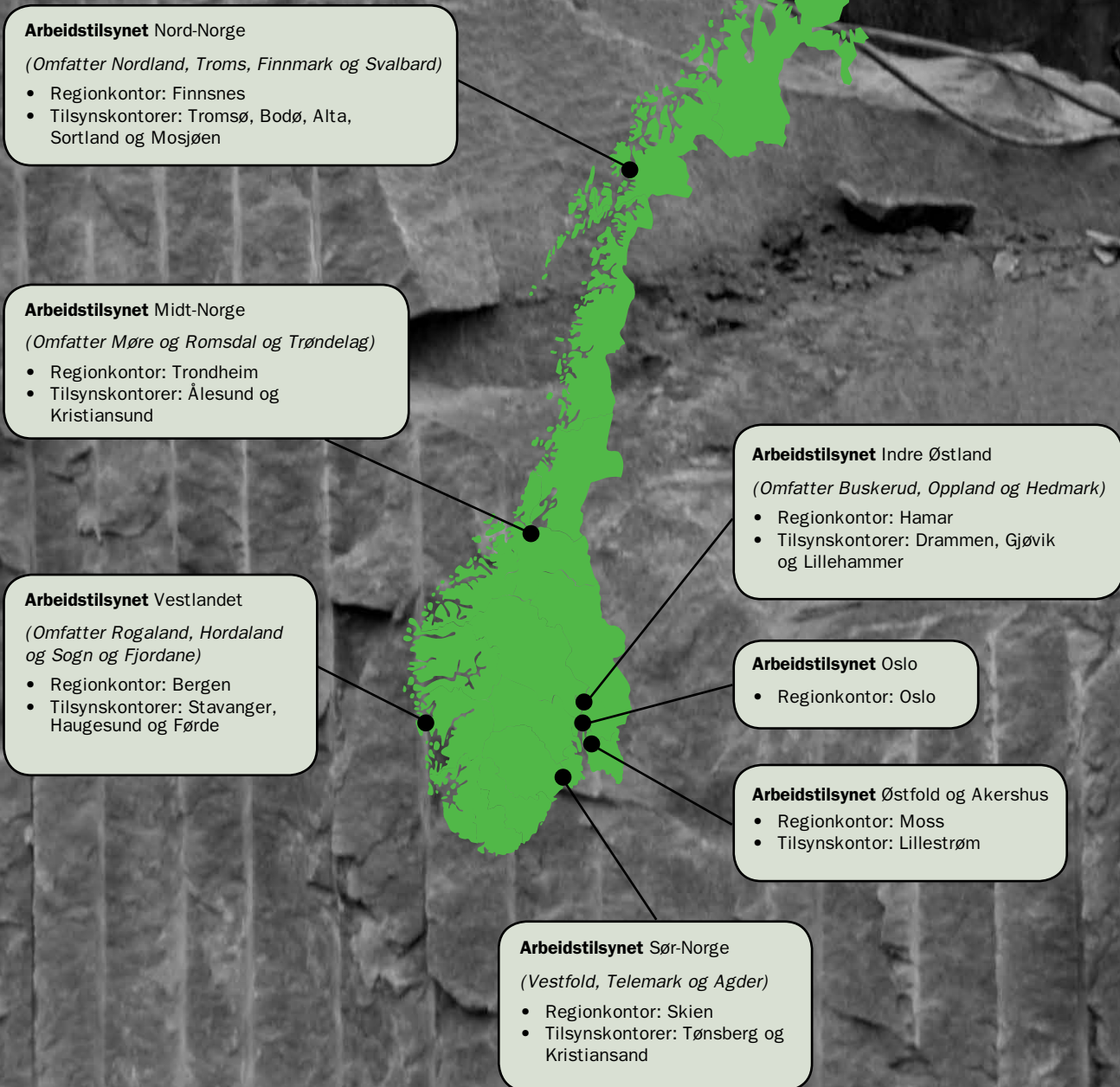
Direktoratet styrer etatens overordnede strategi, planer og kommunikasjon med sentrale samarbeidspartnere. Lokal veiledning, informasjon og tilsyn med den enkelte virksomhet foretas av region- og tilsynskontorene.

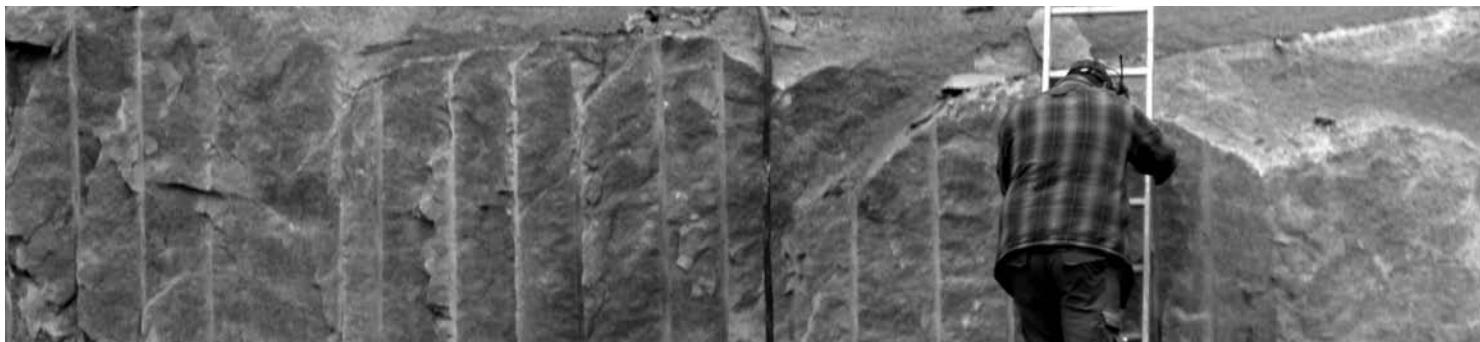
Begrepet ATL betyr: "Arbeidstilsynets ledergruppe"

Regionene

Det lokale arbeidstilsynet er organisert som følger:

Mål og strategier

Arbeidstilsynet arbeider ut i fra et overordnet mål om et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for alle, med trygge tilsettingsforhold og meningsfylt arbeid for den enkelte. Gjennom dette skal det skapes et helsefremmende og inkluderende arbeidsliv. Vi arbeider forebyggende for å bidra til å forhindre at arbeidstakere utsettes for ulykker og helseskader som følge av arbeidet. Vi ser forebygging og systematisk arbeid med helse, miljø og sikkerhet (HMS) som to sider av samme sak.

Utviklingstrekk som effektivisering, hurtige organisasjonsendringer, omstilling og internasjonalisering påvirker hvordan virksomhetene tilrettelegger arbeidet. Både den konkrete tekniske utforming av arbeidsprosesser og den organisatoriske tilretteleggingen påvirkes av disse utviklingstrekkene. Dette medfører igjen konsekvenser for arbeidsmiljøet. På bakgrunn av analyser av utviklingstrekk i arbeidslivet og av arbeidsmiljøtilstanden fokuserer Arbeidstilsynet på fire hovedtyper av helseskadelige påvirkninger som arbeidstakerne blir utsatt for:

Organisatoriske forhold er blant annet grad av styring og kontroll, hvordan arbeidet er organisert og tilrettelagt for den enkelte, oppgavefordeling, informasjons- og kommunikasjonssystemer, arbeidstempo og arbeidsmengde, kontraktsforhold, ressursituasjon og øvrige rammebetingelser.

Risiko for helseskadelige ergonomiske belastninger, kjemisk/biologisk eksponering og alvorlig ulykkesrisiko må sees i sammenheng med hvordan arbeidet organiseres og tilrettelegges.

I forhold til risiko for psykisk helseskade, er vi opptatt av den type påvirkning som har sin årsak i organisatorisk tilrettelegging av arbeidet. På en arbeidsplass kan det forekomme påvirkning som kan føre til psykisk helseskade og som har andre direkte årsaker enn tilrettelegging av arbeidet. Arbeidstakere kan ha personlighetstrekk eller stå i en vanskelig privat situasjon som gjør at arbeidsmiljøet blir negativt påvirket, uten at årsaken er spesielt dårlig tilrettelagt arbeidsorganisering. Men samtidig vil det være opp til arbeidsgiver å organisere arbeidet slik at arbeidsmiljøet ikke lider skade som følge av slike mer individorienterte årsaker.

Arbeidstilsynet har en viktig forebyggende rolle når det gjelder å fremme inkluderende arbeidsliv. De store og tunge uttellingene grunnet utstøting fra arbeidslivet er i dag forbundet med andre typer helseskadelig påvirkning enn før og har dessuten sammenheng med andre typer utviklingstrekk i arbeidslivet. Grovt sett kan vi si at helseskadelige påvirkninger som følge av effektivisering, omstilling mv. har økt i betydning relativt sett i forhold til de tradisjonelle tekniske hendelser/ulykker, og gjelder de aller fleste bransjer.

I forbindelse med utvidelsen av EU fikk Arbeidstilsynet nye oppgaver med særlig sikte på å fremme likeverdige og forhindre mindreverdige arbeidsforhold (sosial dumping). Innsatsen for å sikre arbeidsinnvandrere fra Øst-Europa og andre land, verdige og lovlige lønns- og arbeidsvilkår har vært en av de høyest prioriterte oppgavene i 2006, både ressursmessig og i form av antall tilsyn.

Virkemidler

Det er arbeidsgiver som er ansvarlig for arbeidsmiljøtilstanden i egen virksomhet.

Arbeidstilsynet er en forebyggende etat som skal medvirke aktivt til at arbeidsmiljølovens mål, prinsipper og bestemmelser blir fulgt opp i virksomhetene. Våre virkemidler er:

Lov- og regelverk

Informasjon og veiledning

Samarbeid med andre sentrale aktører

Tilsyn

Regelverket

For at brukerne skal få best mulig kjennskap til og forståelse av regelverket og bli orientert om endringer i regelverket, omtales og bekjentgjøres dette i ulike kanaler bl.a. på våre hjemmesider på Internett og i vårt tidsskrift Arbeidervern. Alt regelverk/publikasjoner kan bestilles via våre nettsider eller lastes ned.

Regelverket som danner grunnlaget for etatens tilsynsvirksomhet, vurderes kontinuerlig om det er hensiktsmessig og i tråd med arbeidsmiljølovens overordnede målsetting.

Ny arbeidsmiljølov

Loven har samme formål som tidligere, nemlig å sikre full trygghet mot skader og sykdom, trygge ansettelsesforhold og lokal ivaretagelse og utvikling i arbeidsmiljøet. Virkeområde er som tidligere og gjelder for "virksomhet som sysselsetter arbeidstaker". Loven har imidlertid fått en annen oppbygning, det er foretatt til dels store språklige endringer. Innholdsmessig er den på mange områder en videreføring av tidligere arbeidsmiljølov, men har også en rekke endringer og nye bestemmelser. Arbeidsmiljøloven er oversatt til engelsk og er tilgjengelig fra Arbeidstilsynets hjemmesider.

Tvisteløsningsnemnda

Arbeidstilsynet er sekretariat for Tvisteløsningsnemnda. Nemnda ble opprettet 1. januar 2006 og behandler tvister om rett til å bli fritatt fra overtidarbeid eller nattarbeid, om rett til redusert eller fleksibel arbeidstid, rett til permisjon og om fortrinnsrett for deltidsansatte. Nemnda har mottatt 60 saker og truffet vedtak i 28 av dem.

Lederes HMS-opplæring

Den endrede loven innfører en ny plikt for arbeidsgiver til å gjennomgå opplæring i helse, miljø- og sikkerhetsarbeid, jf. aml § 3-5. Bestem-

elsen fastsetter ikke noe spesifikt krav til omfang eller innhold i opplæringen, men skulle utmeisles gjennom administrativ praksis. Direktoratet har i 2006 arbeidet med å utarbeide en veiledning til aml. § 3-5. i samarbeid med Petroleumsstilsynet, LO, Unio, Akademikerne, YS, NHO, HSH, NAVO og KS.

Veiledningens hoveddel omtaler hvilke temaer som bør inngå i en opplæring, hensikten med en plikt til opplæring, samt målene. Avslutningsvis angis det hvorledes opplæringen kan gjennomføres, samt krav til dokumentasjon på gjennomgått opplæring.

Klagesaksbehandling

Det følger av arbeidsmiljøloven § 18-6, sjuende ledd at Direktoratet for arbeidstilsynet er klageinstans for enkeltvedtak truffet av regionene. Direktoratets avgjørelser i klagesaker bidrar til å sette presedens for etatens myndighetsutøvelse på gjeldende område.

Regelforenkling

Arbeidstilsynet leder arbeidet med regelforenkling i nært samarbeid med departementet. Arbeidet ble etter hvert organisert som et trepartssamarbeid. Direktoratet har videre opprettet et regelverksforum som har hatt funksjonen som referansegruppe for arbeidet.

Forenklingsarbeidet har omfattet forskrifter til arbeidsmiljøloven som gjelder helse, arbeidsmiljø

og sikkerhet. De forskriftene som etaten har felles med andre myndigheter og som derfor også er gitt med hjemmel i lover som ikke forvaltes av Arbeidstilsynet, er holdt utenfor prosjektet. Det betyr at fellesforskriftene med andre etater fortsatt vil bestå som egne publikasjoner. Ett unntak er gjort for stoffkartotekforskriften som i forståelse med DSB er tatt inn i prosjektet.

Det nye forskriftsverket vil bestå av 6 hovedforskrifter. Hovedforskriftene erstatter 47 gjeldende forskrifter. 9 fellesforskrifter beholdes som egne forskrifter. Fellesforskriftene om biocider og biocidprodukter og om klassifisering, merking m.v. forvaltes av SFT og inngår ikke i vår publikasjonsserie. På HMS-området vil Arbeidstilsynet således ha 15 forskrifter. I tillegg kommer 8 forskrifter som gjelder andre forhold enn tradisjonelt HMS, f. eks. om hjemmearbeid, arbeidsreglement, tvisteløsningsnemnd o.a.

De seks hovedforskriftene er gitt følgende titler:

- Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning
- Forskrift om utforming og innretning av arbeidsplasser og arbeidslokaler
- Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav
- Forskrift om grenseverdier for fysiske, kjemiske og biologiske faktorer i arbeidsmiljøet
- Forskrift om konstruksjon, utforming og produksjon av enkelte typer arbeidsutstyr
- Forskrift om administrative ordninger på Arbeidstilsynets område

De materielle kravene i dagens forskrifter beholdes. Utkastene som har kommet fra gruppene er det stort sett enighet om. De kontroversielle spørsmålene springer ut av bygge- og anleggsbransjen hvor Byggenæringens landsforening ber om at byggherreforskriften opprettholdes og at LO på sin side ber om at forskriften om regionale verneombud opprettholdes. For å beholde et helhetlig regelverk har vi valgt å beholde inkorporeringen av disse forskriftene i den nye strukturen

Øvrig forskriftsarbeid

Arbeidstilsynet har i 2006 fastsatt ny forskrift om støy. Forskriften er i stor grad en videreføring av tidligere regelverk, men med de endringer og presiseringer som følger av direktiv 2003/10/EF.

I 2006 ble det fastsatt endringer i følgende forskrifter:

- forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø ved bergarbeid og forskrift om arbeidsplasser og arbeidslokaler, som følge av nødvendige korrigeringer for implementering av bergverksdirektivet 92/104/EØF
- endring i maskinforskriften vedlegg IX punkt 7 om støygrenser
- endring i dykkforskriften om gjensidig godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i EØS-området

Forslag til endringer i stillasforskriften har vært på høring og er oversendt departementet for fastsettelse/delegering av myndighet for fastsettelse. Forslag til ny byggherreforskrift med kommentarer er sendt til departementet for tillatelse til høring. Det er satt i gang arbeid med revisjon av dykkforskriften. Det er satt i gang arbeid med ny forskrift om elektromagnetiske felt jf. direktiv 2004/40. Arbeidstilsynet har utarbeidet EØS-notat vedrørende direktiv 2006/25/EC om optisk stråling.

Arbeidstilsynet har bistått departementet i arbeidet med å vurdere den videre oppfølging av bedriftshelsetjenesten. Dette innebærer en vurdering av hvilke kriterier som skal legges til grunn for at virksomheten er pliktig til å bruke bedriftshelsetjeneste.

Informasjon og veiledning

Arbeidstilsynet skal fremstå som en troverdig nyhetskilde. Etatens informasjon skal være brukerrettet, korrekt og utformet på en slik måte at den tilfredsstiller brukerens behov. Den skal uttrykke myndighetenes krav på en slik måte at de blir forstått av brukerne og være tilgjengelig i en form brukeren finner hensiktsmessig.

Arbeidstilsynet utnytter tekniske muligheter for å tilrettelegge informasjonen, spesielt mot virksomheter som ikke nås gjennom ordinært tilsyn. Gjennom nettstedene, svartjenesten, Arbeidervern og annen trykkt, distribuert informasjon når vi ut til svært mange i arbeidslivet som på ulike måter kommer i kontakt med Arbeidstilsynet.

Presse- og mediearbeid

Mediene er viktige formidlingskanaler i vårt arbeid med å få satt tema arbeidsmiljø på dagsorden. For å kunne bruke pressen som informasjonskanal er vi avhengig av at pressen er interessert i den informasjonen vi ønsker å bringe til torgs og at vi vurderes som en troverdig nyhetskilde. Det utarbeides og tilrettelegges stoff til bruk i media om våre kampanjer og tilsyn, informasjon om vårt statistikkmateriale og øvrige aktuelle saker.

I 2006 ble det publisert 6000 elektroniske artikler med referanse til Arbeidstilsynet. Dette er en økning på nesten 40 prosent sammenlignet med 2005. Vi drar nytte av at elektroniske medier, i større grad enn papirbaserte medier, utveksler og klipper stoff fra hverandre når artikkelen har interesse.

Sosial dumping betyr at arbeidstakerne tilbys lønns- og arbeidsvilkår som er vesentlig under det nivået som er gjengs her i landet. I mange tilfeller skjer det gjennom systematiske brudd på lov- og avtaleverk. Arbeidstilsynets rolle i forbindelse med

arbeidsinnvandring og sosial dumping har fått stor pressedeckning. Vi registrerte i underkant av 800 oppslag i media. I mange artikler ble det gitt graverende eksempler på at arbeidstakere ble grovt utnyttet i forhold til lønn, arbeidstid, sikkerhet og arbeidsforhold ellers. Det skjer etter at Arbeidstilsynet gjennom tilsyn avdekker forhold hvor det synes å være attraktivt å skaffe arbeidsfolk fra land der lønns- og arbeidsvilkårene er langt dårligere enn her i landet.

Vi har registrert stor medieoppmerksomhet i sykehuskampanjen God Vakt, særlig da sluttrapporten ble lagt fram. Kampanjen Rett Hjem (hjemmetjenesten) har også fått bra dekning i media da kampanjen videreføres i 2007.

Arbeidervern - fagblad om arbeidsmiljø

Bladet skal fremme et godt arbeidsmiljø ved å ta opp viktige spørsmål som angår ledelse, verneombud og om de mellommenneskelige forholdene på arbeidsplassen. I bladet gir vi informasjon, kunnskap og råd til fremme av et sikrere, tryggere og gladere arbeidsliv. Bladet har et særskilt fokus på helse, jus og forskning om dagens arbeidsliv.

Arbeidervern gir oss mulighet til å sette ”våre” saker på dagsordenen og gi spalteplass vi ikke ville kunne oppnå i andre aviser/blader. Bladet er samtidig en kilde som blir jevnlig sitert i andre media. Arbeidervern er et seriøst og troverdig blad, mener hele 96 prosent av bladets lesere, i henhold

til en leserundersøkelse foretatt av MMI. 73 prosent av leserne finner ofte eller av og til stoff om sin egen bransje.

Opplagstallet er 10.500, hvorav de fleste er betalende abonnenter. Fagbladet gis som gratis prøvenummer til interesserte som ber om det, og deles ut ved tilsyn, i møter og i andre fora der det måtte passe.

Elektronisk kommunikasjon

Etterspørselen etter informasjon fra Arbeidstilsynet fortsetter å stige. Det samlede besøket på www.arbeidstilsynet.no var vel 1 million, en økning fra 0,9 millioner året før. Vi registrerer at også stadig flere abonnerer på nyheter, 6.200 abonnenter mot 3600 året før.

Nettstedet blir løpende oppdatert med nyheter, regelverk, artikler om HMS, faktasider om sentrale arbeidsmiljøfaktorer, plikter og rettigheter, og er den største kanalen Arbeidstilsynet har for informasjon ut til publikum. Det gjennomføres tekniske oppgraderinger for å møte morgendagens utfordringer, blant annet forundersøkelser mot Altinn for mulig innrapportering på elektroniske skjemaer.

Ny informasjon og funksjonalitet utvikles på bakgrunn av blant annet brukerundersøkelser. Vi gjennomfører med jevne mellomrom brukerundersøkelser av nettstedet. Resultatet i 2006 viser fortsatt meget fornøyde brukere.

www.arbeidsplassen.no/www.osha.europa.eu er en viktig informasjonskanal, publisert av European Agency for Safety at Work i Bilbao, om øvrige europeiske lands innsats og forskning innenfor arbeidsmiljøområdet. Nettstedet gir informasjon innhentet gjennom det norske nettverket. Arbeidstilsynet drifter nettstedet. I forbindelse med arbeidsinnvandring har vi utarbeidet informasjon som for eksempel legges ut i Polen.

Nettstedet regelhjelp.no blir drevet som et prosjekt i samarbeid med SFT, Mattilsynet, Næringslivets sikkerhetsorganisasjon og Direktoratet for sikkerhet og samfunnsberedskap. Staten har i 2006 arbeidet med å videreutvikle

nettstedet. Det bygger på ideen om at den enkelte bruker skal kunne finne reglene som gjelder for en konkret bransje. Ved utløpet av 2006 var 31 bransjer representert på nettstedet.

Informasjonstjenesten www.spor-oss.no er et samarbeid mellom Arbeidstilsynet, Skatteetaten, Brønnøysundregisterene, Trygdeetaten og Statistisk Sentralbyrå som retter seg mot førstegangs-etablerere. Informasjonen finnes både på nett og i papirutgaver.

Arbeidstilsynets svartjeneste

Svartjenesten mottok ca. 70 000 henvendelser på telefon, mot 61.000 i 2005. Som følge av ny arbeidsmiljølov i 2006 var økningen størst i første halvår med 39.000 svar. Mottatte forespørsler over e-post har vært jevnt stigende siden åpningen av tjenesten, fra 983 i 2000 til 8 550 i 2006.

Halvparten av de telefoniske henvendelser kommer fra arbeidstakere, mens arbeidsgivere og tillitsvalgt/verneombud, familie/venner og andre etater står for resten av henvendelsene. De vanligste temaene er knyttet til sykdom, mobbing og konflikter i arbeidslivet.

Spørsmål om utenlandsk arbeidskraft, tariffnemnda og allmenngjøringsavtalen utgjorde ca fire prosent av henvendelsene, med en tiltakende effekt mot slutten av året. Av disse hadde ti prosent spørsmål om arbeidstakere fra de nye EU landene. Det ble i første rekke spurt om lønnsvilkår og tariffvedtaket. Mange spørsmål var knyttet til arbeids- og oppholdstillatelse og om HMS-arbeid.

Psykososialt arbeidsmiljø er stadig et aktuelt tema. Selv om disse ikke utgjør en stor andel, var det hele 2100 samtaler. Disse samtalen tar også lengre tid da tema er ømfintlig.

Hele 80 prosent fant fram til svartjenesten gjennom www.arbeidstilsynet.no, mens resten brukte søkemotorer på Internett eller andre kilder. Svartjenesten har i 2006 hatt en brukerundersøkelse gående på hjemmesiden. Respondentene er brukere som selv har ønsket å gi en tilbakemelding. Hovedresultatene fra undersøkelsen er positive, hele 90 prosent vil anbefale Svartjenesten til andre.

Samarbeid med andre

En betydelig del av Arbeidstilsynets resultater blir til gjennom samarbeid og informasjonsutveksling med andre etater. Dette gjelder også på overordnet nivå i forhold til koordinering mellom etater. På denne måten får både virksomheter og arbeidstakere mer enhetlig informasjon om hvilke krav som stilles og hvordan man skal arbeide systematisk med helse, miljø og sikkerhet. Samarbeid om forskning og utvikling trekker i samme retning, nemlig ved å løfte felles kunnskapsgrunnlag inn i flere fora.

Rådet for Arbeidstilsynet

Det er av avgjørende betydning for Arbeidstilsynet å innhente synspunkter og impulser fra bredden av det norske arbeidslivet. Rådet har en rådgivende funksjon overfor etatens ledelse og administrasjon. Rådet ledes av direktøren, og består ellers av representanter for partene i arbeidslivet og for landbruket. Målet er primært å utveksle synspunkter og erfaringer med hensyn til arbeidsmiljøsituasjonen.

En videre utvikling av samarbeidet med partene i arbeidslivet er helt sentralt i vårt arbeid for å bidra til et mer inkluderende arbeidsliv. Etaten har lagt vekt på å utvikle samarbeidet med andre etater innenfor de oppgaver vi har ansvar for å koordinere, men også generelt.

Erfaringer og resultater blir utvekslet i forskjellige fora, i FAFO Østforum, LO, Fellesforbundet, Teknologiske bedrifters landsforening, Petroleumstilsynet, El og IT-forbundet, politi og i samlinger for regionale verneombud og lokale fagforeninger. Det er samarbeidet med Politi og skatteetat med gjennomføring av tilsyn, og samarbeidet fungerer bra. Fellestilsyn med brannvesen og Plan og bygningsetat er gjennomført rettet mot ulovlig innkvartering.

Koordinering

Det er etablert et samarbeid mellom direktørene i

HMS-etatene. Foruten Arbeidstilsynet deltar, DSB, Mattilsynet, Næringslivets sikkerhetsorganisasjon, Petroleumstilsynet, SFT og Statens strålevern. Arbeidstilsynet har ansvar for å koordinere dette arbeidet for landbasert tilsynsvirksomhet (med unntak av noen spesielle oljerelaterte virksomheter på land). Hensikten er å få til en bedre koordinering med de ulike etatenes virksomhet, effektivisere etatenes arbeid og gjøre det enklere for de virksomheter som blir kontrollert.

Etaten har bygget flere nettverk utover HMS-etatene, blant annet mer kontakt med NAV, politi og skatteetat. Koordineringsgruppen i Oslo gjennomførte i 2006 et forprosjekt med tilsyn mot noen utvalgte sykehjem, hvor man evaluerte tilsynene i etterkant i forhold til effekt. Foreløpige resultater er at sykehjemmene var positive til at flere etater kom samtidig og at det var en god mulighet til å komme med tilbakemeldinger på tilsynet til etatene.

Det ble en betydelig læringseffekt mellom etatene. Andre eksempler på god koordinering har vært tilsyn gjennomført i forbindelse med arbeidsinnvandring, røykeloven og tilsyn på restauranter.

Direktoratet har vært pådriver i videre utvikling av opplærings samarbeidet med andre tilsynsetater innen HMS-området. Det er levert tre kurs med

gode resultater for deltakerne, og det er lagt til rette for et økt samarbeid om opplæring med flere tilsynsetater i årene fremover.

Samarbeidskontoret for utsendte arbeidstakere

Direktoratet har ansvaret for denne informasjonstjenesten. Rollen innebærer at vi informerer om hvilke arbeids- og ansettelsesvilkår som kommer til anvendelse for utsendte arbeidstakere. Informasjonen rettes både til arbeidstakere og utenlandske virksomheter som vil sende arbeidstakere til Norge.

Samarbeid med Trygdeetaten/NAV

Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet og NAV i samarbeid med departementet (AID) er i gang med en ny samhandlingsmodell. Prosjektet setter søkelyset på hva etatene hver for seg og samlet kan gjøre for å redusere sykefraværet og hindre utstøting fra arbeidslivet. Arbeidstilsynet har gjennom prosjektet sammenstilt etatens erfaringer med oppfølging av sykefraværsarbeid i virksomhetene, vurdert arbeidsgivers tilretteleggingsplikt og etatens håndheving av denne.

FOU(forsknings- og utviklings)-miljøer

Etaten deltar i Statens Arbeidsmiljøinstitutt (STAMI's) fagråd. I løpet av året er samarbeidsavtalen med STAMI revidert. Vi deltok også i en felles fagdag høsten 2006. Arbeidstilsynet har også

inngått avtale med NOA (nasjonal overvåking av arbeidsmiljø- og helse) om leveranse av data.

Arbeidstilsynet satte i gang to forskningsprosjekter for å øke kunnskapen om konkrete utstøtingsårsaker:

- Utstøting fra arbeidslivet i industri med spesiell risiko for ryggplager - helkroppsvibrasjon
- Utstøting som følge av arbeidsrelatert astma

Prosjektet "Samlet vurdering av Arbeidstilsynets kampanje i Nærings- og nytelsesmiddelindustrien" ble sluttført av SINTEF. Hensikten var å vurdere utviklingen av arbeidsmiljøet i næringsmiddelindustrien fra 2000 til 2005. Resultatet viste at opplevd stress er gått opp, mens egenvurderte helseplager som følge av jobb er redusert. Et hovedfunn er også et opplevd prestasjonspress og reduserte lærings- og utviklingsmuligheter.

Økokrim og Politidirektoratet

Vi har årlige samarbeidsmøter med Økokrims miljøteam om arbeidsmiljøkriminalitet og hvordan vi best kan sikre oppfølging av arbeidsulykker, særlig dødsulykker og Arbeidstilsynets anmeldelser.

Direktoratet deltar også i Sentralt miljøforum som tar opp aktuelle problemstillinger innen miljøkriminalitet. Andre deltakere er Riksadvokaten, Økokrims miljøteam, Riksantikvaren, Kystdirektoratet, Kystvakten, SFT, Direktoratet for naturforvaltning, Statens Naturoppsyn, Sjøfartsinspektøren og Fiskeridirektoratet.

Datatilsynet

Personopplysningsloven er sektorovergripende og med et stort innslag av problemstillinger knyttet til arbeidslivet. Derfor er Datatilsynet og Arbeidstilsynet enige om å avholde årlige samarbeidsmøter. Etatene har ønsket en tett dialog om problemstillinger knyttet til kontrolltiltak i arbeidslivet.

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Det nye Likestillings- og diskrimineringsombudet/-nemnda fikk fra 1. januar 2006 myndighet knyttet til de fleste bestemmelsene i arbeidsmiljølovens kapittel 13 om vern mot diskriminering. Arbeidstilsynet har avholdt møter med dem, og en samarbeidsavtale er utarbeidet.

Bedriftshelsetjenesten

Samarbeidet med bedriftshelsetjenesten er viktig. Via 200 postale tilsyn har vi fått oppdaterte BHT-data i våre registre. Tilsynene viser at det fortsatt er et stort behov for kunnskap om hvorfor noen bransjer skal ha bedriftshelsetjeneste. Videre er det et stort behov for kunnskap om hva tjenesten kan og skal bidra med i forhold til det forebyggende HMS-arbeidet.

Tilsyn

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at virksomhetene følger regelverkets krav. Der hvor tilsynets inspektører finner feil og mangler, får virksomhetene pålegg om utbedringer. Manglende oppfølging av pålegg kan medføre tvangsmulkt og - i ytterste konsekvens – politianmeldelse.

Det er gjennomført 9 879 tilsyn, mot 9 803 tilsyn i 2005.

Antall tilsyn, ukeverk per tilsyn fordelt på ulike kategorier								
Tilsyn	Ukeverk til tilsyn		Antall tilsyn		Uv/tilsyn		Prosent av alle tilsyn	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Prioriterte programområder	-	1 142	2 240		0,51		22,67	
Nasjonale kampanjer	1 748	716	2 185	1 627	0,8	0,44	22,29	16,47
Lokale kampanjer	1 314	982	3 550	2 395	0,37	0,41	36,21	24,24
Andre risikobaserte enkelttilsyn	828	1 021	1 592	1 570	0,52	0,65	16,24	15,89
Ulykker	402	371	659	618	0,61	0,6	6,72	6,26
Koordinerte bransjer	451	488	805	842	0,56	0,58	8,21	8,52
Oppfølging av tidligere tilsyn	89	73	139	118	0,64	0,62	1,42	1,19
Markedskontroll	3	107	3	22	1,1	4,86	0,03	0,22
Uni/høyskoler	27	26	108	8	0,25	3,25	1,1	0,08
Annet	-	-	762	439			7,77	4,44
Totalt			9 803	9 879	0,5	0,5	100	100

¹I årsrapporten for 2005 heter det at det ble gjennomført 9 757 tilsyn i 2005. Dette tallet ble senere oppjustert til 9 803 som følge av at flere tilsyn ble innmeldt i etterkant av rapporteringstidspunktet.

Innenfor kategorien nasjonale kampanjer er det gjennomført 1000 færre tilsyn i 2006 enn i 2005. I de store kampanjene innen helse- og omsorgssektoren; God Vakt og Rett Hjem, ble det gjennomført få tilsyn, og det utgjør mye av forklaringen på at volumet ikke har økt mer. Kjemikaliekampanjen var også i en avslutningsfase med kun 47 tilsyn i 2006 i forhold til 888 året før.

Fokuset på arbeidsinnvandring og Europeisk uke 2006 trekker det totale tilsynstallet noe opp.

Tilsyn rettet mot arbeidsinnvandring (1140 tilsyn) er mer omfattende i 2006. Samtidig er det satset

på sykefraværsoppfølging/IA (439), samarbeid med Statens vegvesen (186 tilsyn), bedriftshelsetjeneste (186 tilsyn) samt flere mindre prosjekter som man ønsker et nasjonal fokus på. Inkluderende arbeidsliv og sykefravær er også tema i de fleste tilsyn. Etaten har fortsatt en del ressursbruk på postale tilsyn.

Som det fremgår av tabellen er det ingen markert endring i ukeverk til tilsyn fra 2005 til 2006, tross nedbyggingen av direktoratet og ressursoppbyggingen i regionene. Dette må ses i sammenheng med at omstilling er tidkrevende. Tilsettingene i regionene har vært tidkrevende, samtidig som alle

nyansatte, både eksternt rekrutterte og tidligere direktoratsansatte, må gjennomgå opplæring før man er operativ for tilsyn. Inntektene fra byggesaksbehandling tilsvarer de driftsutgiftene etaten har ved å få dem behandlet.

Reaksjoner

Reaksjonsfrekvensen har fra 2005 økt svakt med to prosentpoeng til 42 prosent. I de store tilsynene innenfor helsesektoren er det gitt samlet pålegg, dette gir totalt færre pålegg enn tidligere på 2000-tallet.

Antall politianmeldelser er 107. Tilsvarende tall var 57 og 16 i henholdsvis 2005 og 2004. Økningen skyldes særlig flere reaksjoner i forbindelse med tilsyn innenfor bygg- og anlegg/arbeidsinnvandring, samt eiendomsdrift.

Det er gjennomført 2 911 tilsyn i bygg- og anleggsbransjen. Disse har medført 1 112 stansinger med fare for liv og helse. Etter Arbeidstilsynets vurdering er dette et svært høyt tall, og det er et klart argument for flere tilsyn i denne bransjen. Bransjen dominerer også dødsulykkestatistikken. Det totale nivået på stansinger har gått noe ned fra 1641 i 2005 til 1496 i 2006.

Det ble varslet 687 tvangsmulkt mot 1 074 i 2005, hvorav 270 ble vedtatt i 2006 mot 640 i 2005. Vi forventer imidlertid at disse tallene kan endre seg noe i løpet av 2007 da det kan være et etterslep fordi virksomhetens frist til å komme med en tilbakemelding på pålegget ikke er gått ut.

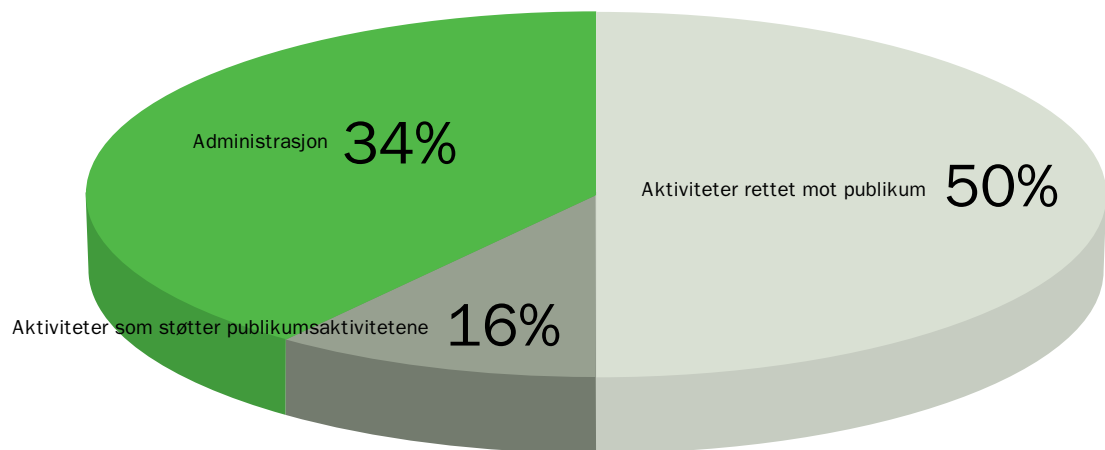
Den store nedgangen i varsel om tvangsmulkt er ikke uttrykk for endring av praksis. Etaten har både vært i omstilling og hatt en nedgang i tilsynsvolumet – sammenlignet med tidligere års tilsynstall. Videre er store ressurser blitt brukt i nasjonale kampanjer, og denne typen kampanjer

utløser færre tvangsmulkt. Integret i dette er fordelingen av bransjene etaten er inne i. Vi har utført færre tilsyn i dagligvarehandelen og hotell/restaurantbransjen enn året før, bransjer som oftere får tvangsmulkt.

Oppsummering ressursbruk

Etaten brukte ca. 300 ukeverk mer på tilsyn sammenliknet med året før.

Fordelingen viser at den samlede aktiviteten rettet mot virksomhetene (publikum) utgjorde 66 prosent av den samlede ressursbruken. Oppgaver som støtter publikumsaktiviteter er ulike tiltak som informasjon, veiledning og premissgivning.

Ressursfordeling 2006

Dette oppnådde vi

Det er i samspillet mellom de fire strategiske hovedsatsingsområdene for etaten; psykososialt-, ergonomisk-, kjemisk/biologisk arbeidsmiljø, samt ulykkesrisiko at arbeidsmiljøet blir til. Dermed er det gjennom tilsynsaktivitet med ulik vekt på disse satsningsområdene at våre resultater skapes; nemlig gjennom en miks av virkemidler og metoder.

Innenfor alle de fire hovedområdene er innsatsen rettet mot mulige bakenforliggende, organisatoriske forhold i virksomheten som kan forårsake eller forsterke uheldige/negative arbeidsmiljøforhold og hvordan virksomheten i sitt systematiske HMS-arbeid jobber med å forbedre disse.

Arbeidstilsynet har også styrket innsatsen i arbeidet med inkluderende arbeidsliv (IA) og arbeidsinnvandring. Dette er kjerneområder for vår virksomhet. Satsningene innenfor både arbeidsinnvandring og forebygging av sykefravær fortsetter med forsterket innsats i 2007.

Basert på kunnskap både fra egen etat og eksterne kilder om hvor risikoen er størst og forbedringspotensialet best, prioriterer vi noen hovedmålgrupper innenfor hvert av områdene og følger disse mer konsentrert over flere år. Arbeidsmiljøutfordringene er komplekse og sammensatte. Det krever at vi følger virksomhetene over tid for å få til varige forbedringer.

Psykososialt arbeidsmiljø

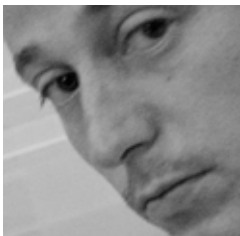
Satsingen i prosjektet "Jobbing uten mobbing" skal bidra til å forebygge mobbing i arbeidslivet gjennom å bevisstgjøre og ansvarliggjøre aktørene på den enkelte arbeidsplass. Fokus er å gjøre aktørene på den enkelte arbeidsplass i stand til å forebygge og håndtere mobbing og trakassering. Satsningen gjennomføres i samarbeid med partene

i arbeidslivet som en del av IA-avtalen. Prosjektet har oppnådd gode resultater gjennom veiledning, premissgivning og videreutvikling av metoder. Kunnskapen som er samlet inn i løpet av 2005, er sortert og systematisert. Et verktøy er utviklet som kan brukes på de tre forskjellige nivåene; forebyggende, risiko- og håndteringsnivå, jf det vi vet om eskalering av konflikter. Vi har lagt vekt på å innføre denne modellen ute i arbeidslivet og hos våre samarbeidspartnere.

Det er holdt omlag 70 foredrag og informasjonsmøter, og prosjektet har hatt rundt 40 ulike oppdrag knyttet til våre pilotbedrifter. Om lag 500 ledere tilknyttet pilotbedriftene vil ha gjennomgått et lederopplæringskurs innenfor temaet mobbing og harde personalkonflikter innen sommeren 2007. Rundt 300 verneombud og tillitsvalgte vil ha gjennomgått det samme, men med et annet fokus. Det er også igangsatt et pilotprosjekt i en bransjeorganisasjon; Frisørforbundet, og i en frisørkjede som oppfølging av kampanjen i bransjen.

Trygg Kriminalomsorg

Et gjennomgående trekk ved arbeidsmiljøsituasjonen i kriminalomsorgen er at de ansatte opplever et stort arbeidspress. De møter mange arbeidsmiljøutfordringer i hverdagen, og de opplever helsetruende belastninger. Både ledere og ansatte fremhever i forbindelse med tilsynene betydelig ubalanse mellom de oppgaver som skal

løses og tilgjengelige ressurser. Mange ansatte føler seg usikre med hensyn til risiko for vold og trusler, for å bli utsatt for manipulasjon eller for andre traumatiske hendelser. Følelsen av uttrygghet øker når den ansatte arbeider alene. Flere ansatte oppgir at de har helseplager forbundet med turnusarbeid. Arbeidstilsynet er møtt med til dels store forventninger til at prosjektet "Trygg Kriminalomsorg" skal bidra til forbedring av arbeidsmiljøtilstanden.

Satsningen er igangsatt for å hindre utstøtning og vold og trusler ved å gjennomføre systematiske risikovurderinger og tiltak. 54 tilsyn gir etter etatens mening brukbare resultater. Vi mener at det er en høyere HMS-bevissthet i kriminalomsorgen ved utgangen enn ved inngangen av 2006. Justisdepartementet har for eksempel bedt om å få en harmonisering av frister for pålegg, i og med at kriminalomsorgen nå velger å arbeide med HMS mot alle de seks kriminalomsorgsregionene.

Ergonomi

Ergonomiske forhold som fører til muskel- og skjelettplager er inkludert i flere prosjekter over hele landet.

Våre store kampanjer "God vakt" og "Rett hjem" har blant annet ergonomi/muskel- og skjelettlidelser som sentrale tema. I 2006 har God Vakt hatt fokus på helseregionenes støtte og oppfølging av egne foretak, og å synliggjøre det ansvar eierne har. Resultateffekt i form av opplevd bedret arbeidsmiljø og reduksjon av helsebelastninger kan sannsynliggjøres ut fra de tiltak som er iverksatt.

God vakt

Arbeidstilsynet gjennomførte i 2005/2006 en satsning rettet mot arbeidsmiljøet i våre sykehus. Den omfatter alle helseregionene og dekker både psykiatriske og somatiske avdelinger innen de fleste av landets ca. 30 helseforetak. Satsningen skal føre til reduksjon i de belastninger som bidrar mest til arbeidsrelaterte skader og sykdommer i sykehusene.

Vår klare oppfatning er at God Vakt har medført omfattende endringsprosesser i helseforetakene, de aktuelle private sykehus og i helseregionenes oppfølging av HMS. Viktige resultater her er at Helse Nord har etablert en regional HMS-gruppe bestående av HMS-ansvarlige, hovedvernombud og tillitsvalgte fra foretakene. Gruppene ledes av helse Nord. Tiltaket bidrar åpenbart til bedre oppfølging, større fokus og mer enhetlig helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. På Ullevål Universitetssykehus HF ser vi nå omfattende forbedringsprosesser etter påleggene gitt i 2005. På en positiv måte har sykehuset evnet å se påleggene sammen med eget forbedringsarbeid. "Det har vært en omfattende prosess som i realiteten har vært en stor organisa-

sjonsutviklingsprosess", skriver sykehuset selv.

Oppsummering og vurdering av den samlede arbeidsmiljøsituasjon i norske sykehus er det viktigste grunnlaget for arbeidet videre. Det ligger fortsatt betydelige utfordringer nasjonalt for at ansatte i sykehusene skal ha et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Det har derfor vært vesentlig å bringe denne kunnskapen frem til overordnede myndigheter (sykehuseier) og allmennheten slik at arbeidsmiljøet i norske sykehus settes på en nasjonal agenda. 58 tilsyn i 2006 anskueliggjør at God vakt dette året har vært inne i en fase med oppfølging av fjorårets 783 tilsyn.

Rett hjem

Prosjektet skal føre til reduksjon i de belastninger som bidrar mest til arbeidsrelaterte skader og sykdommer i hjemmetjenesten. Hovedtemaene for prosjektet er tidspres, ergonomi og vold og trusler. Arbeidstilsynet har nedlagt et meget stort tilsynsarbeid i de to rundene med tilsyn som ble gjennomført i 2003 og 2004 innen hjemmebasert omsorg i alle landets kommuner.

Oppgaven i 2006 var å planlegge og tilrettelegge for aktiviteter før kampanjen avsluttes ved utgangen av 2007, det vil si en ressursdreining mot rapporter og veiledninger. Veilederen "På rett vei i hjemmetjenesten?", finansiert av Sosial- og helsedirektoratet, er utarbeidet. I nær alle fylker har regionene i samarbeid med fylkesmannsembetene og partene i arbeidslivet gjennomført konferanser for kommunene om arbeidet og resultatene fra kampanjen.

Kjemisk- og biologisk helsefare

Arbeidstilsynet identifiserer de kjemiske og biologiske faktorer som innebærer alvorlig risiko for ansattes helse, setter/identifiserer minstekrav og utvikler regelverket slik at det er tilpasset risikobilid. Effekten av kjemikaliekampanjen, som startet i 2003 og avsluttet i 2006, er konsolidert og formidlet videre på fagmesser og til viktige interesser, blant annet utdanningsinstitusjoner. Av de fire bransjene som inngikk i kampanjen; bilverksteder, grafisk industri, verksted og mekanisk industri og plastbåtindustri, var det klare forbedringer i de to førstnevnte bransjene og noe forbedring i verksted og mekanisk industri.

Frisør og hallastma

Utdanningsinstitusjoner og fagmesser er besøkt for å veilede og skape en høyere bevissthet i frisørbransjen. Det er utført mange kontroller i bransjen i løpet av året. Det er også utarbeidet en veileder om godt innklima i frisørsalonger.

Når det gjelder hallastma, er alle operasjoner i elektrolysehallerne kartlagt i 2006, handlingsplaner

for tiltak utarbeidet og til en stor grad gjennomført. Noen tiltak er relativt omfattende kostnadsmessig. For eksempel er det investert 35 millioner til "forsert ventilasjon" i elektrolyseovnene på Karmøy.

Kjemikaliestrategi og normstrategi

Helhetlig kjemistrategi

Etatens fokus på kjemi i 2006 illustreres tydelig ved det arbeidet som er utført på utvikling av strategier for fremtidig arbeid på kjemi- og biologiområdet. Det er utviklet en ny "helhetlig og samlet strategi for forebygging av kjemiske og biologiske helseskader i arbeidslivet". Strategien vil også inkludere strategier for markedskontroll på kjemiområdet og administrative normer (grenseverdier) for kjemisk eksponering i arbeidslivet.

Normstrategi

Forslag til ny strategi for utarbeidelse og fastsettelse av administrative normer i arbeidsatmosfæren ble sendt på høring til LO, NHO/Norsk industri og STAMI. Strategien ville måtte justeres pga regelverksprosjektet der det lå et forslag om at normene skulle bli forskriftfestet. Av den grunn ble høringen trukket tilbake, og ble i begynnelsen av 2007 justert og sendt på høring samtidig som Regelverksprosjektet.

På grunn av nye direktivkrav vil man måtte gjennomføre neste normrevisjon raskere enn tidligere planlagt. Direktiv 2006/15/EC fastsetter en liste over 33 stoffer som Norge er forpliktet til å innføre grenseverdier for. I listen er det fire stoffer der Norge ikke har norm fra før og elleve stoffer der normen er høyere enn i EUs forslag. Arbeidstilsynet har utarbeidet en rutine for fastsettelse og revisjon av administrative normer for disse stoffene. Denne revisjonsprosessen ble startet i desember 2006 og arbeidet skal fullføres innen implementeringsfristen september 2007.

I den pågående prosessen for revisjon av administrative normer for seksten stoffer og kvikksølv (påbegynt i 2002) ble det oppnådd enighet i 16 av 17 stoffgrupper. I et nytt drøftingsmøte ble det oppnådd enighet om 3 av de 4 stoffene som inngår i gruppen MMMF. Det er fortsatt uenighet om mineralull. Det tas sikte på å fatte endelig vedtak i saken tidlig i 2007.

REACH

Det nye europeiske regelverket om REACH (Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals) ble ikke ferdigstilt av EU før i desember 2006. Arbeidstilsynets hovedinnsats er å følge regelverksutviklingen for å identifisere hvilke konsekvenser dette får for regelverket i Norge. Forskrifter som omhandler arbeidsgivers ansvar og kjemikalier brukt i yrkesmessig sammenheng (Stoffkartotekforskriften og Kjemikalieforskrif-

ten), ser ikke ut til å bli berørt. Forskrift om klassifisering av kjemikalier vil bli unntatt fra REACH. Databladforskriften vil bli endret ved innføring av REACH og tatt inn i denne.

Arbeidstilsynet ser at kunnskapen om og anvendelsen av iboende egenskaper og bruk av det enkelte stoff vil bli bedret med REACH, særlig for de små og mellomstore virksomheter, ved mer informasjonsflyt i leverandørkjeden. Virksomhetene vil kunne dra nytte av dette ved utarbeidelse av blant annet nye kjemiske sikkerhetsrapporter. Disse vil gi ny kunnskap slik at risikovurderingene som virksomhetene selv skal gjennomføre, bedres og arbeidsmiljøstandarden på dette området høynes.

YL-forskriften

1. juli 2005 ble kravet om YL-merking opphevet. Det er innført en frivillig, markedsbasert ordning etter at YL-merkingen ble opphevet. Ordningen innebærer at løsemiddelholdige stoffer fortsatt merkes for at brukeren skal kunne vurdere risikoen ved bruk av stoffet eller vurdere å bruke andre stoffer (substitusjon). Det er fortsatt for tidlig å konkludere hvorvidt denne ordningen vil fungere uten ekstra tiltak, jf. konklusjoner fra rapporten om YL-forskriften. Uansett er det viktig at kunnskapen om YL-tall opprettholdes, og helst spres enda mer, og at også myndighetene viser sin interesse overfor produsenter/importører.

Markedskontroll kjemi

For å få en oversikt over produsenter, importører og omsettere av kjemikalier er 164 brev og spørreskjemaer sendt til virksomheter innen aktuelle næringsgrupper i regionene Østfold og Akershus, Indre Østland og Oslo. Det er i disse områdene de fleste produsenter, importører og omsettere hører til. Det er etablert et samarbeid med SFT's gruppe for kjemikaliekontroll, og det gjennomføres jevnlig møter.

Ulykker

Et svært gledelig resultat er at antallet dødsulykker i 2006 har vært det laveste på mange år, og det er gledelig at utviklingen har en fallende tendens. Det er registrert 31 dødsulykker mot 48 dødsfall i 2005.

Vi ser ofte eksempler på at gransking og oppfølging av alvorlige ulykker medfører vesentlige ulykkesreducerende tiltak. Et eksempel er den såkalte "Volvo-saken". Granskningen avdekket teknisk feilkonstruksjon ved maskinen. Etaten har gjennom det påfølgende arbeidet oppnådd at Volvo oppgraderer sikkerheten til alle modeller som har liknende konstruksjon i styrespak. Andre produsenter har fått tilsvarende krav. En slik sak er svært krevende, både kompetanse- og ressursmessig, men resultatet av saken er et eksempel på varig forbedring av sikkerheten.

Ved verftet Havyard Leirvik i Sogn og Fjordane omkom tre polske arbeidstakere av oksygenmangel under arbeid i tank om bord i et skip som lå i dokk. Det videre arbeidet avstedkom viktig læring og samarbeid med andre etater som blant annet Økokrim og politiet. Før ulykken var virksomheten politianmeldt fordi de ikke hadde oppfylt pålegg om innlevering av manglende dokumentasjon om arbeidstid for ukrainske arbeidstakere. Ulykken er illustrativ mht. de sammenhenger enkelte av regionene har begynt å føre statistikk med, nemlig ulykker blant utenlandske arbeidstakere.

Av ca. 2500 meldinger om ulykker, har vi medvirket i etterforskningen av ca 1/5 av disse (618), basert på hvor alvorlig ulykken er.

Riktig bruk av farlig arbeidsutstyr

Dagens sertifiseringsordning er hjemlet i forskrift om bruk av arbeidsutstyr. I 2005 startet evalueringen av ordningen. Det ble gjennomført en spørreundersøkelse hos alle sertifiserte virksomheter og revisjon av sertifiseringsorganene.

Tre hovedgrep anbefales for å forbedre ordningen

- tilsyn med hvordan ordningen etterleves
- sterkere vekt på sertifiseringsorganenes funksjon
- opprettelse av møtearenaer for kontakt med bransjene

Første møte i fagforumet med representanter fra LO, NHO og elleve bransjeaktører er avholdt. Arbeidstilsynet ser dette forumet som et viktig tiltak for en bransjeforankret videreutvikling av sertifiseringsordningen i tråd med den tekniske utviklingen og den endring av risikobildet den medfører. Det er i 2006 gjennomført et mindre antall kontrolltilsyn med ordningen.

Storulykker

Arbeidet etter storulykkesforskriften er ofte organisert som samordnet tilsyn mellom Arbeidstilsynet, SFT og DSB. Nitten tilsyn ble gjennomført, de

fleste over to dager. Strengere mengdegrenser for en del kjemikalier gjør at flere virksomheter kommer inn under forskriften. Over 150 meldinger/rapporter fra nye virksomheter og over 50 reviderte meldinger fra gamle virksomheter ble behandlet av alle myndighetene med tilbakemelding til Arbeidstilsynet, som sender en samlet tilbakemelding til virksomhetene.

Dykking

Potensialet for større ulykker og langtidsskader er fortsatt til stede under dykking. Etaten forbereder en raskest mulig iverksettelse av de anbefalte forskriftsendringene knyttet til meldeplikt for yrkesdykking innaskjærs, samtykkeordning for dykkingen ved Norges Undervannsintervensjon AS (NUI), krav om årlige helseattester for innaskjærs yrkesdykkere og krav om kontroll av pusteluft i dykkerflasker. Deretter igangsettes en total gjennomgang av dykkeregelverket for innaskjærs dykking innenfor etatens ansvarsområde.

En plan for revisjonen av dykkeforskriften ble oversendt departementet i mars 2006. Det er nedsatt en referansegruppe hvor de mest sentrale aktørene i bransjen deltar. Forslag til ny bestemmelse om samtykke fra Arbeidstilsynet innen forsøksdykking er utarbeidet og skal sendes på høring i forkant av den generelle revisjonen.

Arbeid i tanker

Det er etablert en arbeidsgruppe som skal ta seg av dette fagområdet. Opplæring i regi av Chr. Michelsens institutt er gjennomført i 2006. Gruppen tar hånd om registerføring i forhold til "sertifikatutstedere" for arbeid i tanker.

Opphugging av offshoreinstallasjoner på land

Det har skjedd 4 – 5 dødsulykker de siste årene i forbindelse med opphugging av oljeinstallasjoner.

De viktigste virksomhetene innen fagområdet er lokalisert på Vestlandet. Arbeidstilsynet Vestlandet har i 2006 gjennomført et forprosjekt for å utrede framtidig innsats rettet mot dette området. Bakgrunn for dette er blant annet bekymringsmeldinger fra ulike deler av bransjen og organisasjonene. Media var også inne i bildet og omtalte flere ulykker med til dels alvorlige personskader, flere nesten ulykker og ikke minst de tre dødsulykkene som fant sted i forbindelse med Maureen-ulykken.

Avvikling, hugging og demontering av utrangerte offshore installasjoner er et relativt nytt virksomhetsområde her til lands. Stort tidspres og korte frister med dagbøter har ført til ulovlig bruk av overtid, samt unødige bruk av helkontinuerlig skiftarbeid. De fleste virksomheter i bransjen arbeider nå seriøst. Man kan si at det er store forskjeller før og etter Maureen-ulykken på arbeidsforhold, utstyr, metodikk, samt kompetanse. Et samarbeid med Petroleumstilsynet og bransjen er opprettet.

Arbeidsinnvandring

Arbeidstilsynet har markert at sosial dumping ikke er akseptabelt i Norge. Innsatsen for å sikre arbeidsinnvandrere fra Øst-Europa verdige og lovlige lønns- og arbeidsvilkår har vært en av de høyest prioriterte oppgavene, både ressursmessig og i form av antall tilsyn.

Tilsynsoppgaven er tidkrevende og komplisert, men gjennom omlag 1.200 tilsyn har Arbeidstilsynet:

- ved tilsyn vist at virksomhetene, og særlig i byggebransjen, risikerer å bli oppdaget dersom arbeidsinnvandrere og utenlandske arbeidstakere på oppdrag i Norge, ikke får arbeidsvilkår i samsvar med Arbeidsmiljøloven og lønn i henhold til norske regler.
- ved stadig mer offensiv bruk av pålegg, stansinger av farlig arbeid og politianmeldelser, synliggjort at aktører som bevisst bryter arbeidslivets spilleregler, må sanksjoneres.
- gjennom aktivt samarbeid har ulike aktører samt mange medieoppslag satt søkelyset på avdekkede tilfeller av sosial dumping ute på arbeidsplassene, og slik sett bidratt til å øke allmennhetens forståelse av kampen mot sosial dumping. I tillegg økt frykten blant useriøse virksomheter for å bli gjenstand for offentlighetens søkelys.
- ved bruk av tolker oppnådd bedre kommunikasjon med arbeidsinnvandlerne. Det har gitt større forståelse for Arbeidstilsynets tilsynsoppgaver, men også gitt flere tips om sosial dumping og henvendelser til etaten om bistand.
- mange steder i landet etablert et godt og operativt samarbeid med andre lokale myndigheter som blant annet politiet, skatteetaten og brannvesen.
- løpende dialog og samarbeid med arbeidslivets parter og de regionale verneombud i byggebransjen om innsatsen.

For å styrke kulturforståelsen og få innsikt i HMS-situasjonen samarbeider vi spesielt med hjemlandene til arbeidsinnvandlerne i byggebransjen. Sentrale aktører i disse landene får direkte informasjon om hvordan arbeidsinnvandringen følges opp i Norge. Dette har også bidratt til å opprette et kontaktnett som inspektørene har nytte av. For eksempel ble en sak løst ved oversendelse til Arbeidstilsynet i Latvia, hvor virksomheten ble oppsøkt og ilagt pålegg om utbetaling av lønn i henhold til norsk minstelønn. Pålegget er senere meldt oppfylt.

Det er videre utarbeidet informasjonsmateriell på engelsk, polsk, estisk, litauisk og latvisk. Språkbarrierene er ganske store blant arbeidsinnvandrere, og inspektørene ser det oversatte materialet som stor hjelp og et godt verktøy.

Inspektørene har fått mer erfaring i å vurdere den reelle situasjonen. Innføring av ordning med bruk av tolketjenester under tilsynet antas å ha styrket mulighetene for å motta og bedømme opplysninger. Reaksjonsprosenten har økt utover året. Dette henger blant annet sammen med at det i enkelte situasjoner har vært vanskelig å få tak i tilstrekkelige opplysninger og dokumentasjon slik at vi ikke har vært i stand til å avslutte tilsynet med eventuelle pålegg.

Etter at regjeringen la frem sin handlingsplan mot sosial dumping og tildelte ekstra midler til Arbeidstilsynet er innsatsen ytterligere styrket. Ved inngangen til 2007 disponerer etaten ca 20 årsverk til tilsyn og andre aktiviteter under området arbeidsinnvandring.

Bygg- og anleggsbransjen

Ved tilsyn mot sosial dumping i byggebransjen inngår arbeidsmiljøloven, utlendingsloven og allmenngjøringsloven. Selv om allmenngjøringsvedtak for hele landet trådte i kraft først 1. januar 2007, har vi mye erfaringer fra blant annet Østlandsområdet der vedtaket var trådt i kraft tidligere. Mye av tilsynsaktiviteten ble gjennomført i løpet av fire aksjonsuker. Det å samle innsatsen i slike fellessatsinger gir flere positive effekter, ikke minst i form av oppmerksomhet i mediene. Dette fører også til at Arbeidstilsynet har fått flere tips om ulovlige forhold som igjen ofte har ført til avdekking av alvorlige brudd på regelverket.

Store aksjoner krever utstrakt logistikk og personellkoordinering. Vi samarbeider med andre forvaltningsorganer om informasjon på området (Skatteetaten, kontoret for utenlandssaker, UDI, NAV).

Et eksempel på dette er:

- 30.01.06: Arbeidstilsynet aksjonerer i samarbeid med det lokale lensmannskontor og tollvesenet. Arbeidstilsynet stiller med 3 personer
- Lensmannskontor/politiet stiller med ca. 8 personer, dvs. tre biler med henholdsvis 2 personer, 2 personer, 1 person + 3/4 personer på lensmannskontoret
- Tollvesenet stiller med 2 personer
- Møte på Nore og Uvdal lensmannskontor, ledet av lensmann
- Gjennomgang av planen, informasjon om bygg & anleggsplassen som skal besøkes. Man må eliminere eventuelle "fluktveier".
- 2 patruljer stenger to mulige "fluktveier", 1 patrulje reiser inn på plassen sammen med Arbeidstilsynet og Toll
- 3-4 personer fra Politiet blir igjen på Nore og Uvdal lensmannskontor for å sjekke ut personer, biler, osv. opp mot diverse registre
- Evalueringmøte på Nore og Uvdal lensmannskontor

- Da alle etatene er på vei inn på bygg & anleggsplassen, møter den ene patruljen en bil med 5 personer klare til å stikke av. De sendes tilbake inn på plassen
- Inne på plassen tar vi kontakt med anleggsleder. Anleggsleder samler alle personene på plassen inne på det store spise/oppholdsrommet
- Politiet gjør sitt best for å informere om hensikten med tilsynet, og Arbeidstilsynet med egen tolk prøver å "ufarliggjøre" oss for de involverte
- Ca. 30 personer er samlet, alle fra Estland
- Etter litt fram og tilbake med informasjon skriver alle personene seg på en liste med navn og fødselsdato
- Listene sendes/fakses til lensmannskontoret for "utsjekking".
- Mens listene er på lensmannskontoret, går Arbeidstilsynet, Toll og Politiet på verifikasjon på plassen
- Personene fra Estland, tolk fra Arbeidstilsynet og Politiet forblir på spise/oppholdsrommet
- Resultat: 2 stans pga. overhengende fare for liv og helse (aml § 18-8), på aksjonsdagen

Arbeidstilsynet driver risikobasert tilsyn. I tilsynet med arbeidsinnvandring blir tilsynsobjekter i stor grad valgt ut på bakgrunn av tips og henvendelser, blant annet fra regionale verneombud, samt vurdering av risiko for at det foreligger alvorlige lovbrudd. Dette innebærer for Arbeidstilsynet ikke gjennomfører tilsyn i et representativt utvalg av virksomheter innen byggebransjen, i landbruket eller i industrien. Den seriøse delen av næringslivet må derfor antas å være underrepresentert i våre tilsynserfaringer.

Konserntilsyn

Metoden går ut på å gjennomføre tilsyn mot et representativt utvalg av underliggende enheter på samme dag i hele landet, for deretter å presentere ansvarlig ledelse med de funn vi har gjort. Motsatsen er å gi formelle pålegg til alle underliggende aksjeselskaper som er å anse som ansvarlige arbeidsgivere i henhold til arbeidsmiljøloven. Tilsynene er i hovedsak gjennomført i bygg- og anleggsbransjen samt kriminalomsorgen. Også God Vakt har metodisk vært gjennomført etter en konsernmodell.

Innenfor bygg- og anleggsbransjen er følgende konsern ført tilsyn med: Block Watne, Jernbaneverket, Veidekke, Statens vegvesen, Skanska og Statsbygg. Vi har kontrollert 172 byggeplasser. Byggherrens etablering av HMS-plan for den enkelte byggeplass er godt ivarett, men vi registrerer at etterlevelse og oppfølging, både fra byggherre og fra det enkelte konsern, er for dårlig.

Derfor blir det mange stansinger knyttet til mangelfull sikring av dekkekanter, utsparinger og sikring av stillaser. Det er også avdekket sosial dumping på byggeplasser hvor store konsern er inne.

IA-arbeidet og sykefraværsoppfølging

Arbeidstilsynet styrker innsatsen for å hindre utstøtning fra arbeidslivet. Etatens arbeid er av forebyggende art og vi planlegger og vurderer alle deler av våre tilsyn i et IA-perspektiv.

I 2006 har vi arbeidet blant annet med to viktige prosjekter:

- BHT-prosjektet (om bedriftshelsetjenesten).
- Samhandlingsprosjektet mellom tilsynsetatene og NAV.

Gjennom BHT-prosjektet skal Arbeidstilsynet levere faglige innspill til en ny bransjeforskrift. Samhandlingsprosjektet har levert tre rapporter; om Arbeidstilsynets arbeid med sykefravær og tilrettelegging, om samarbeidet mellom etatene og en tredje om arbeidsgivers tilretteleggingsansvar for arbeidstakere med redusert arbeidsevne og sykmeldte.

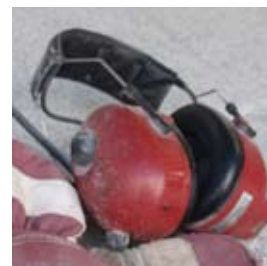

Våre regioner melder om ulike former for samarbeid med NAV generelt og Arbeidslivssentrene spesielt. Enkelte regioner har samarbeid på saksnivå og med utveksling av taushetsbelagt informasjon, mens andre har samarbeidsmøter på mer overordnet nivå.

Status på IA og legers meldeplikt

For Arbeidstilsynet, som for alle andre forebyggende virksomheter, er det lettere å måle ettervirkningene av skadelig arbeidsmiljø enn effekten av det forebyggende. Dette er en stadig utfordring for etaten. Vi vet at effekten av sykehuskampanjen God vakt allerede har ført til omfattende endringsprosesser i sykehussektoren og at streng praksis i forbindelse med tilrettelegging for yrkeshemmede har bidratt til inkludering. Men det er fortsatt slik at statistikk på sykdom og skade er de viktigste måleindikatorer på graden av utstøtning.

Leger har meldeplikt til Arbeidstilsynet om arbeidsrelatert sykdom. Likevel er det bare ca. tre prosent av landets leger som sendte melding i 2006. Registreringene kan derfor ikke brukes på noen valid måte til å si hvor mange som blir syke av arbeidet. Støyskader sto for hele 59 prosent av meldingene. I Arbeidstilsynets sykdomsregister er det også registrert en dobling av meldinger om psykososiale forhold, deriblant mobbing.

Kartlegging av nye eller hittil ukjente risikofaktorer i arbeidsmiljøet er viktig i Arbeidstilsynets forebyggingsarbeid. Meldingene gjør oss i stand til å sette

i verk tiltak mot farlige produkter eller utstyr, eller spesielle bransjer, samt å initiere kartleggings- eller forskningsarbeid. For eksempel fulgte vi opp en melding knyttet til en eksemplaget og sykmeldt ansatt i helseomsorgen. Arbeidstilsynet avdekket at arbeidsgiver ikke hadde rutiner for løpende HMS-arbeid. Enkle grep som bruk av tøyhansker innenfor vernehanskene, reduksjon av vått arbeid og arbeid som medfører hudkontakt med såpe og sjampo, eller rutiner for å minimalisere bruken av allergener mv. endret arbeidssituasjonen dramatisk.

Ny brosjyre om meldeplikten og lansering av elektronisk nyhetsbrev, om hvordan vi følger opp meldingene er distribuert. Vi utreder også muligheten for å gjøre etatens meldeskjema tilgjengelig for elektronisk innrapportering via Norsk Helsenett, i håp om å øke meldefrekvensen betydelig.

Europeisk uke – Rett start

Europeisk arbeidsmiljøuke er en årlig innsats mot de mest omfattende arbeidsmiljøproblemene i Europa, arrangert av Det europeiske arbeidsmiljøorganet. I Norge er Arbeidstilsynet leder for den nasjonale delen av nettverket. Nettverket baserer seg på et samarbeid mellom myndighetene og partene i arbeidslivet. Den europeiske arbeidsmiljøuken har som mål å informere om utvalgt tema og å sette i gang aktiviteter omkring temaet i alle deler av arbeidslivet.

Bakgrunnen for valget av unge arbeidstakere er at de har 50 prosent høyere risiko for å bli utsatt for ulykker enn eldre arbeidstakere. Dette kan ha sammenheng med manglende erfaring og opplæring, som sammen med dårlig oppfølging øker risikoen for ulykker. Ulykkene har som regel ikke dødelig utgang, og de vies derfor ikke like stor oppmerksomhet som andre ulykker. Kampanjens mål var å redusere faren for ulykker ved økt bevissthet, kunnskap og forståelse om helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid. Målgruppene var ungdommen selv, deres foreldre, kolleger og arbeidsgivere, samt skoler som har yrkesrettede fag. Unge arbeidstakere er en spesiell gruppe å henvende seg til, ut fra at mange unge ønsker å skaffe seg inntekt og få en mulighet i arbeidslivet, gjør at gruppen lettere godtar dårligere arbeidsforhold.

Kampanjen ble innledet med en konferanse som tok for seg farene ungdom som yrkesgruppe står overfor, presenterte gode eksempler på hvordan arbeidsplassene kan tilpasses ungdoms særskilte behov, diskuterte skoleverkets rolle i opplæringen om HMS-arbeid. Fakta basert på gjennomførte tilsyn ble offentliggjort.

Vi gjennomførte 1352 tilsyn i virksomheter med normalt mange unge ansatte, bl.a. butikker, serveringssteder og bensinstasjoner. I 43 prosent av virksomhetene ble det gitt et eller flere pålegg. I en av tre bedrifter manglet dokumentert sikkerhetsopplæring, og mer enn en av ti lar sine ansatte betjene utstyr som krever sertifikat uten at de har det.

I kampanjen samarbeidet vi med et brett utvalg av arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjonene i arbeidslivet. En brosjyre om rettigheter og plikter i arbeidslivet, i tillegg til flere faktaark ble utarbeidet. Brosjyren Rett Start i arbeidslivet ble distribuert i et opplag på 35.000 blant annet via LOs sommerpatrulje og skoleverket.

Arbeidstilsynet deltok med egen stand på årets utdanningsmesse for yrkesfag i videregående skole. Messen har et besøkstall på ca 25000 ungdom. Messen ble en arena hvor kontakten med nye målgrupper ble etablert, med det til følge at spesielt skoleverket har etterspurt materiell i ettertid.

Arbeidstilsynet som arbeidsplass

Arbeidet med å slutføre forhold til omstilling av ansatte er gjennomført. En rekke tiltak, blant annet knyttet til å heve kompetansen i alminnelighet og særskilte tiltak rettet mot en del kontortilsette, er utviklet. Videre er det gjennomført aktiviteter knyttet til kulturutvikling, samarbeid med tillitsvalgte, nye rutiner og videreutvikling av policydokumenter innenfor det personaladministrative området.

Satsningene har særlig økt graden av samhörighet og identitet hos det store antallet nyansatte, samtidig som man har lagt vekt på å overføre kompetanse, og skape kontinuitet i grunnkompetansen.

Under omstillingen har det ligget en føring på at det viktigste for de aller fleste har vært å få seg en ny jobb. Dette er ivare tatt overfor ansatte med hensyn til både juridiske forpliktelser og det særlige arbeidsgiveransvaret i omstillingsprosessen.

Endringene har i største grad skjedd i direktoratet i Oslo som ble nedlagt 31. desember 2006. Direktoratet er bemannet opp med 35 stillinger til 70 ansatte, kun 12 ansatte ble med fra det tidligere direktoratet. Men det har også vært endringer av strukturen i regionene, der enkelte tilsynskontor har blitt innlemmet i tilhørende regionkontor. I løpet av 2006 er det lagt ned 17 avdelingskontorer.

Arbeidstilsynet fikk tilført nye midler i forbindelse med arbeidsinnvandring. Dette har medført en viss oppbemanning på landsbasis.

I Arbeidstilsynet er andelen innvandrere av total arbeidsstokk 1,8 prosent. Det utgjør 10 personer, og hovedvekten er fra de baltiske landene. I tillegg har enkelte regioner opprettet en praksisplass som skal ivareta grupper som har vanskelig for å få jobb gjennom ordinære kanaler..

Opplæring

27 kontortilsette i distriktene mistet mange av sine oppgaver som følge av omstillingen. For å ivareta disse er det gitt tilbud om omskolering mot mer utadrettede oppgaver. 11 personer er gjennom programmet kvalifisert til rollen som inspektør, mens 16 personer har deltatt på opplæringsprogram for å bli prosjektsekretær. Som en del av etatens satsing på *prosjekt som arbeidsmetode*, er det i 2006 gjort et løft for å heve medarbeidernes kompetanse. I underkant av 350 personer har gjennomført prosjektopplæring.

I omstillingsperioden har kompetanse vært å betrakte som et sentralt krevende område der det dreier seg om å bygge opp ny kompetanse, samtidig som tidligere kompetanse forsvinner ut.

Kompetansenettverk

Kompetansenettverkene er et viktig element i ny organisasjon. Hensikten er å utvikle en kultur for å dele kunnskap i etaten.

Det er opprettet fire kompetansenettverk:

- Nettverk for ulykker og teknisk sikkerhet har engasjert seg i kvalitet og omfang av granskning etter ulykker og kompetansekrav til granskere.
- Nettverk for ergonomi har vektlagt at man må anskueliggjøre innsatsen mot bransjer/yrkesgrupper som har stor utstøting på grunn av muskel/-skjelettplager.

- Nettverk for kjemisk og biologisk helsefare har prioritert å få gjennomført et nasjonalt kunnskapsløft innenfor biologiske faktorer i 2006.
- Nettverk for psykososiale og organisatoriske forhold har startet prosessen med å omforene et felles begrepsapparat.

Turnover og sykefravær

Turnovertall og sykefravær vises av tabell under. Turnover totalt for etaten i 2006 er 7,29 %. Det totale sykefraværet i Arbeidstilsynet i 2006 var på 6,6 %. Langtidssykefraværet, utover 16 dager, var på 4,8 %

Turnover ² og sykefravær ³ i prosent				
	2003	2004	2005	2006
Turnover	4,0	2,2	10,3	7,29
Sykefravær				
Kvinner	8,6	7,8	7,8	6,8
Menn	8,0	6,9	4,9	6,5
Samlet	8,3	7,4	6,6	6,6

² Turnover er definert som andel ansatte som har sluttet i løpet av året, eksklusiv nedbygging av direktoratet i Oslo.

³ Sykefravær målt som ansattes eget sykefravær, både langtid og korttid.

Det er utarbeidet nye retningslinjer for sykefraværsoppfølging som en del av vårt HMS-system. Ansatte fordelt på kjønn er 44 % menn og 56 % kvinner (nov 2006).

Etatens eget IA- og HMS-arbeid

I forbindelse med ny organisering av etaten ble nye samarbeidsavtaler om et mer inkluderende arbeidsliv inngått mellom NAV og Arbeidstilsynet. Alle avdelinger og enheter har IA-arbeidet på dagsorden i ett eller flere møter. Klare målsettinger er satt. Arbeidet med å innarbeide og gjennomføre målene i enhetene startet umiddelbart.

Reell pensjonsalder i etaten i 2006 er 61,1 år (inkl. AFP og uførede), og 67,2 år dersom man bare teller alderspensjon.

Etaten har et godt fungerende AMU. Det er i 2006 behandlet 42 saker.

Trening i arbeidstiden er innført som et trivsels-tiltak, en ordning som er godt mottatt hos de ansatte. Tiltakets nytteverdi skal vurderes høsten 2007.

Tilrettelegging for funksjonshemmede

Eksempler på krav som stilles for å sikre tilrettelegging for funksjonshemmede er adkomst til virksomheten og inne i virksomheten (ramper), tilstrekkelig bredde på korridorer og dører, tilrettelagt adkomst til og utforming av personalrom (spiserom, garderobe og handikaptoalett).

Etaten fører en praksis i tråd med Stortingets og departementets forutsetninger.

Kultur og verdier

Ansatte ble invitert til å delta i diskusjonen om hvilke kjerneverdier som skal prege etaten internt og eksternt. Parallelt med denne verdiprosessen er det satt i gang et arbeid med å tydeliggjøre etatens visjon. Ved inngangen til 2007 har etaten samlet seg om kjerneverdiene; *kompetent, solid og synlig*. Det arbeid som er nedlagt i å operasjonalisere vår visjon henger nøye sammen med våre verdier. Visjonen er *Arbeidstilsynet – for et godt arbeidsliv*.

Grønn stat

Arbeidstilsynet har vært igjennom en omfattende omstillingsprosess og har ikke prioritert arbeidet med å integrere miljøledelse som en del av organisasjonens styringssystem. Etaten har likevel gjennom interne rutiner lagt vekt på blant annet miljømessig innkjøp, kildesortering av matavfall, papir- og spesialavfall. Retur av elektroniske produkter er satt i system og returneres via selskapet InOut AS. Etaten har innført elektronisk faktura- og saksbehandling.

Ytre miljø

Vi har ikke virksomhet som forurensrer ytre miljø.

Budsjett

Den usikkerhet som parallell oppbygging og nedbygging har gitt, var langt inn i 2006 en utfordring i forhold til budsjettstyring. Å styre mot budsjettert nivå på driftsbevilgningen har i 2006, som i 2005, vært utfordrende.

Etaten har klart dette med en ubrukt bevilgning på 5,5 mill. kroner, noe som er markant lavere enn i fjor. Driftsbevilgningen er benyttet til styrking av det utadrettede arbeidet, til økte lønnsutgifter og til merkantil støtte til det utadrettede. Åpenbart har vi hatt høye reisekostnader også i 2006, blant annet på grunn av at direktoratet har hatt ansatte også i Oslo. Reisekostnadene forventes å gå noe ned i 2007. En helt spesiell driftsutgift som belaster budsjettet, og dermed vår evne til å føre tilsyn, er leieutgiftene på ca. 12 mill. kroner til det gamle direktoratet i Christian Krohgs gt. 10. For etaten er det avgjørende å finne en løsning på denne situasjonen. I et direktorat som er halvert i størrelse, er denne leiekontrakten også administrativt ressursdrivende.

Disponible bevilgninger

Etatens samlede bevilgning ved inngangen til 2006 var 355,9 mill. 33,7 mill. kroner ble overført fra regnskapsåret 2005. Det ble ellers bevilget ytterligere 3 mill. kroner til etaten gjennom revidert nasjonalbudsjett samt at det ble tilført en kompensasjon for lønnsoppgjøret på 4,3 mill kroner. Etaten hadde i 2006 om lag 17,5 mill kr i refusjoner og inntekter som etaten kan disponere. Totalt tilgjengelige midler for 2006 ble derfor på 415,5 mill kroner. Etaten hadde ut i fra dette et mindre forbruk i 2006 på om lag 27,4 mill kroner. Beløpet er søkt overført til 2007.

Regnskapskommentarer

Av etatens samlede ressursbruk på om lag 388 mill. kroner gikk 223 mill kroner til utbetaling av lønn og godtgjørelser. Dette utgjør 57 prosent av

de samlede utgiftene. Av etatens totale utgifter gikk 162 mill kroner til innkjøp av varer og tjenester. Større investeringer blant annet innenfor kommunikasjon og informasjonsteknologi utgjorde 3,8 mill kroner. Om lag 45 mill kroner ble benyttet til drift av bygninger. Til reiser og opplæring ble det totalt brukt 41 mill kroner i 2006. De totale inntektene utgjorde 45,7 mill. kroner. Av dette var om lag 10 mill i refusjon av sykepenger og fødselspenger. Inntektene for tvangsmulkt var 2,6 mill kroner i 2006.

Budsjettkommentarer

Bevilgningen til Arbeidstilsynet ble nedjustert med 1 mill kroner for overføring til Barne- og familiedepartementet i forbindelse med opprettelsen av Likestillings- og diskrimineringsombudet. Bevilgningen ble videre redusert med 0,5 mill kroner i forbindelse med overføring av ressurser til Petroleums-tilsynet. Bevilgningen over posten flyttekostnader ble økt fra 29 mill kroner til 33,1 mill kroner fra 2005 til 2006. Arbeidstilsynet fikk videre tilført 3 mill kroner i revidert nasjonalbudsjett for tiltak rettet mot arbeidsinnvandring. I 2006 var regionene tildelt 60 prosent av totalbudsjettet, og dette er på samme nivået som i 2005. Direktoratet hadde i 2006 dobbelt bemanning og i forbindelse med overføring av stillinger fra direktoratet til regionene vil regionenes andel bli høyere i 2007.

Økonomiforvaltning

Hele etaten har fra 2006 samme regnskapsfører, SSØ på Hamar. Ny økonomiinstruks er tilpasset etatens nye organisasjon. Arbeidstilsynet har ved flere anledninger foretatt risikovurderinger i den hensikt å iverksette tiltak på kritiske områder.

Budsjettutvikling siste 5 år (alle tall i hele tusen)					
Utgifter	Budsjett 2002	Budsjett 2003	Budsjett 2004	Budsjett 2005	Budsjett 2006
Post 01 Lønn og godtgjørelse	175 075	188 516	194 724	201 066	215 274
Post 12 Varer og tjenester	102 120	98 701	100 871	128 593	139 948
Post 45 Store investeringer	3 700	4 007	4 005	4 304	3 860
Post 22 Lønn og godtgjørelse/Varer og tjeneseter Omstilling			5 050	32 456	56 322
Sum utgifter	280 895	291 224	304 650	366 419	415 404
Inntekter	Budsjett 2002	Budsjett 2003	Budsjett 2004	Budsjett 2005	Budsjett 2006
Sum inntekter	30 000	20 568	21 251	43 400	28 154

Regnskapsutvikling siste 5 år (alle tall i hele tusen)					
Utgifter	Regnskap 2002	Regnskap 2003	Regnskap 2004	Regnskap 2005	Regnskap 2006
Post 01 Lønn og godtgjørelse	175 692	185 741	193 642	197 630	210 038 366
Post 12 Varer og tjenester	90 668	92 232	94 565	115 754	139 772 464
Post 45 Store investeringer	3 393	3 773	3 501	42 036	3 771 100
Post 22 Lønn og godtgjørelse/Varer og tjeneseter Omstilling			1 594	13 194	34 532 285
Sum	269 753	281 746	293 302	330 781	388 114 215
Inntekter	Regnskap 2002	Regnskap 2003	Regnskap 2004	Regnskap 2005	Regnskap 2006
Sum inntekter	44 651	29 797	41 147	57 682	45 671 522

Budsjett og regnskap 2004-2006 (alle tall i hele tusen)						
Utgifter	Budsjett 2004	Regnskap 2004	Budsjett 2005	Regnskap 2005	Budsjett 2006	Regnskap 2006
Post 01 Lønn og godtgjørelse	194 724	193 642	201 066	197 630	229 248	210 038
Post 12 Varer og tjenester	100 871	94 565	128 593	115 754	125 974	139 772
Post 45 Store nyinvesteringer	4 005	3 501	4 304	4 203	3 860	3 771
Post 22 Lønn og godtgjørelse/Varer og tjeneseter Omstilling	5 050	1 594	32 456	13 194	56 322	34 532
Sum utgifter	304 650	293 302	366 419	330 781	415 405	388 113
Inntekter	Budsjett 2004	Regnskap 2004	Budsjett 2005	Regnskap 2005	Budsjett 2006	Regnskap 2006
Sum inntekter	21 251	41 147	43 400	57 682	45 671 522	28 153 960

Note: I budsjettet er alle merinntekter innarbeidet
Regnskapsinntekter gjelder både budsjetterte og ikke budsjetterte poster

Statistikk

Dødsulykker

Vi registrerte 31 dødsulykker i 2006. De fordeler seg ganske tradisjonelt, både hvilke bransjer de skjer i og type hendelser. I 2006 fordelte dødsulykkene seg med 9 ulykker innenfor bygg og anlegg, 5 i tjenesteyting og utleievirksomhet, 4 i jord og skogbruk, 4 i industrien og 3 i transport. I tillegg var det til sammen 6 dødsulykker i andre bransjer

Størst nedgang har det vært innenfor jord- og skogbruk fra 16 i 2005 til 4 i 2006, men antallet kan variere betydelig fra år til år. Utviklingen må derfor ses over tid. Samtidig har sysselsettingen i næringen siden 90-tallet vært nedadgående.

Dødsfallene i industrien har hatt en jevn nedgang, 7 færre enn i 2005. Gjennomsnittlig reduksjon i dødsulykker gjennom disse årene er åtte.

Bygg- og anleggsbransjen hadde i 2006 9 dødsfall mot 11 året før. Gjennomsnittet er noe over 6 i perioden 2000-2004, mot ca 10 på 90-tallet. Aktivitetsnivået har de siste ti årene vært stigende i bygg- og anleggsbransjen, målt i antall sysselsatte innen næringen, så dette er en fin utvikling.

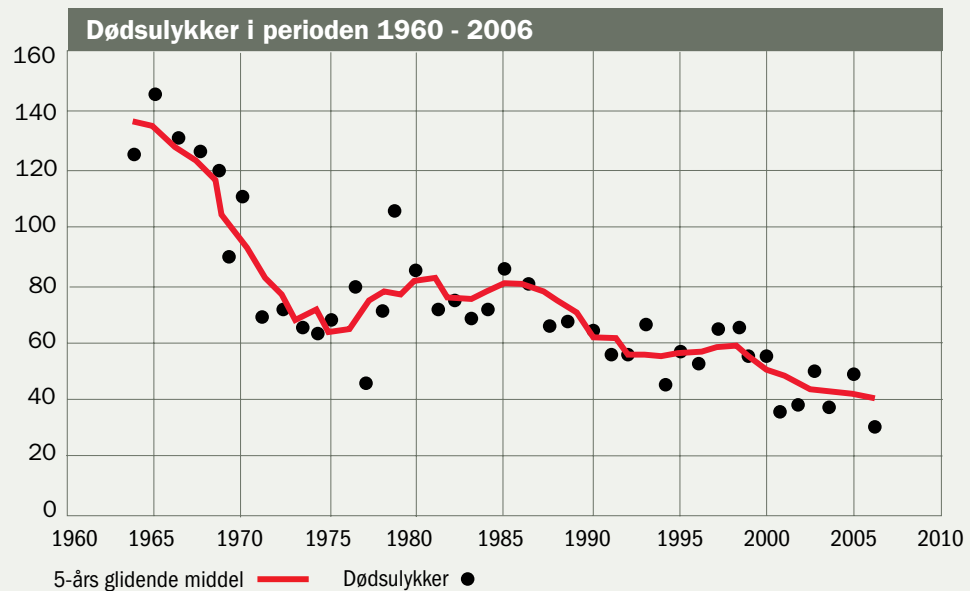
En annen stor næringsgruppe er transport.

Vi registrerte 3 døde mot 7 drept i trafikken.

De fleste registrerte ulykkene innen transportsektoren er trafikkulykker, et området der vi er usikre på om dødsulykker blir registrert korrekt. Årsaken kan være at arbeidsgiver ikke tenker på at også trafikkulykkene skal meldes til Arbeidstilsynet. Etter flere år med jevn nedgang gikk antall trafikkdrepte opp igjen i fjor, viser tall fra Vegdirektoratet, og ca 45 prosent, altså drøyt 100 personer, døde i tidsrommet kl 0800-1600. Spørsmålet blir om ikke flere av disse 100 personene var i jobb.

Antall arbeidsulykker fordelt på næring framgår av tabellen. Tallene for 2004 og bakover er komplette, for 2005 vil det fremdeles komme meldinger, og for 2006 antar vi at så mye som en tredjedel ennå ikke er mottatt.

Figuren under viser utviklingen i antall dødsulykker siden 1964. Som det fremgår av figuren varierer antallet fra år til år, men også 2006-tallet viser altså en fallende tendens. Selv om den fallende tendensen flater ut, er utviklingen mer positiv enn 2005-resultatet indikerte.

Våre hjemmesider www.arbeidstilsynet.no har flere relevante sider med oppdatert statistisk informasjon.

Oversikt over årsaker til dødsulykker 2006 (pr 26.04.2006)

N.kode	Hovednæring, navn	Støt / treff av gjenstand	Sammenstøt / påkjørsel	Velt	Klemt / fanget	Fall	Stukket / kuttet av skarp / spiss gjenstand	Elektrisk spenning	Høy / lav temperatur	Kjemikalier	Eksplisjon, sprenging, brann	Trusler om vold	Påført voldsskade	Annet	Totalt
A	JORDBRUK OG SKOGBRUK	1			1	1								1	4
B	FISKE														0
C	BERGDRIFT OG UTVINNING														0
D	INDUSTRI				2						1			1	4
E	KRAFTFORSYNING													1	1
F	BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET	2		0		5								2	9
G	VAREHANDEL. REP. AV KJ.TØYER OG HUSH.APP.	2													2
H	HOTELL- OG RESTAURANTVIRKSOMHET												1		1
I	TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON				1									2	3
J	FINANSIELL TJENESTEYTING OG FORSIKRING														0
K	EIENDOMSDRIFT, FORRETNINGSMESSIG TJ.YTING OG UTL.VIRKSOMHET				1	1								3	5
L	OFFENTLIG FORVALTNING														0
M	UNDERVISNING														0
N	HELSE- OG SOSIALTJENESTER					1								1	2
O	ANDRE SOSIALE OG PER. TJENESTER														0
P	LØNNET HUSARBEID														0
U	UDEFINERT														0
	Totalt	5	0	0	5	8	0	0	0	0	1	0	2	10	31

Nærings-kode (NACE)			2004	2005	2006
Dødsfall 2004 - 2006 etter næring ^{1, 2}					
I	ALT		38	48	31
U	UDEFINERT		0	0	0
A	01-02	JORDBRUK OG SKOGBRUK	11	16	4
	01	jordbruk og tjenester tilknyttet jordbruk, jakt og viltstell	11	14	3
	02	skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk	0	2	1
B	05	FISKE*	0	1	0
CA	10-11	UTVINNING AV ENERGIÅSTOFFER	1	1	0
	10	bryting av steinkull og brunskull, utvinning av torv	1	1	0
	11	utvinning av råolje og naturgass, tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	0	0	0
CB	13-14	ANNEN BERGVERKSDRIFT OG UTVINNING	2	1	0
	13	bryting av metallholdig malm	0	0	0
	14	bergverksdrift ellers	2	1	0
DA	15-16	PRODUKSJON AV NÆRINGS- OG NYTELSESMIDLER	0	1	0
	15	produksjon av næringsmidler og drikkevarer	0	1	0
	16	produksjon av tobakksvarer	0	0	0
DB	17-18	PRODUKSJON AV TEKSTIL- OG BEKLEDNINGSVARER	0	0	0
	17	produksjon av tekstiler	0	0	0
	18	produksjon av klær, beredning og farging av pelsskinn	0	0	0
DC	19	PRODUKSJON AV LÆR OG LÆRVARER	0	0	0
DD	20	PRODUKSJON AV TREVARER	1	0	1
DE	21-22	TREFOREDLING, GRAFISK PRODUKSJON OG FORLAGSVIRKSOMHET	0	0	0
	21	produksjon av papirmasse, papir og papirvarer	0	0	0
	22	forlagsvirksomhet, grafisk produksjon og reproduksjon av innspilte opptak	0	0	0
DF	23	PRODUKSJON AV KULL- OG PETROLEUMSPRODUKTER	0	0	0
DG	24	PRODUKSJON AV KJEMIKALIER OG KJEMISKE PRODUKTER	0	0	1
DH	25	PRODUKSJON AV GUMMI- OG PLASTPRODUKTER	0	0	0
DI	26	PRODUKSJON AV ANDRE IKKE-METALLHOLDIGE MINERALPRODUKTER	0	0	1
DJ	27-28	PRODUKSJON AV METALLER OG METALLVARER	1	1	2
	27	produksjon av metaller	0	0	0
	28	produksjon av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	1	1	2
DK	29	PRODUKSJON AV MASKINER OG UTSTYR	0	0	0
DL	30-33	PRODUKSJON AV ELEKTRISKE OG OPTISKE PRODUKTER	0	0	0
	30	produksjon av kontor- og datamaskiner	0	0	0
	31	produksjon av andre elektriske maskiner og apparater	0	0	0
	32	produksjon av radio-, fjernsyns- og annet kommunikasjonsutstyr	0	0	0
	33	produksjon av medisinske instrumenter, presisjonsinstrumenter, optiske instrumenter, klokker og ur	0	0	0
DM	34-35	PRODUKSJON AV TRANSPORTMIDLER	0	3	0
	34	produksjon av motorkjøretøyer, tilhengere og deler	0	0	0
	35	produksjon av andre transportmidler	0	3	0
DN	36-37	ANNEN INDUSTRIPRODUKSJON	0	0	0
	36	produksjon av møbler, annen industriproduksjon	0	0	0
	37	gjenvinning	0	0	0
E	40-41	KRAFT- OG VANNFORSYNING	1	0	1
	40	elektrisitet-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	1	0	1
	41	oppsamling, rensing og distribusjon av vann	0	0	0
F	45	BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET	2	11	8
G	50-52	VAREHANDEL, REPARASJON AV KJØRETØYER OG HUSHOLDNINGSPAPPARATER	1	2	2
	50	handel med, vedlikehold og reparasjon av motorkjøretøyer og motorsykler, agentur- og engroshandel, unntatt med motorkjøretøyer og motorsykler	1	1	1
	51	agentur- og engroshandel, unntatt med motorkjøretøyer og motorsykler	0	1	1
	52	detaljhandel, unntatt med motorkjøretøyer og motorsykler, rep. av husholdningsvarer og varer til pers. bruk	0	0	0
H	55	HOTELL- OG RESTAURANTVIRKSOMHET	0	0	1
I	60-64	TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON	9	7	3
	60	landtransport og rørtransport	8	6	2
	61	sjøtransport	0	0	0
	62	lufttransport	0	0	0
	63	tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet	0	1	0
	64	post og telekommunikasjoner	1	0	1
J	65-67	FINANSIELL TJENESTEYTING OG FORSIKRING	0	0	0
	65	finansiell tjenesteyting unntatt forsikring og pensjonsfond	0	0	0
	66	forsikring og pensjonsfond unntatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	0	0	0
	67	hjelpevirksomhet for finansiell tjenesteyting	0	0	0
K	70-74	EIENDOMSDRIFT, FORRETNINGSMESSIG TJENESTEYTING OG UTEIEVIRKSOMHET	2	0	5
	70	omsetning og drift av fast eiendom	0	0	0
	71	utleie av maskiner og utstyr uten personell, utleie av husholdningsvarer og varer til personlig bruk	0	0	0
	72	databasehandlingsvirksomhet	0	0	0
	73	forskning og utviklingsarbeid	0	0	0
	74	annen forretningsmessig tjenesteyting	1	2	0
L	75	OFFENTLIG FORVALTNING	2	0	5
M	80	UNDERVISNING	1	1	0
N	85	HELSE- OG SOSIALTJENESTER	1	0	0
O	90-93	ANDRE SOSIALE OG PERSONLIGE TJENESTER	5	2	0
	90	kloakk- og renovasjonsvirksomhet	1	0	0
	91	interesseorganisasjoner ikke nevnt annet sted	0	0	0
	92	fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport	4	2	0
	93	annen personlig tjenesteyting	0	0	0
P	95	LØNNET HUSARBEID	0	0	0
Q	99	INTERNASJONALE ORGANER OG ORGANISASJONER	0	0	0

¹ Dødsfall skal meldes til Arbeidstilsynet umiddelbart, og blir gransket. Det tas forbehold om endringer som følge av granskning.

² Arbeidstilsynet registrerer i hovedsak ikke ulykker som forekommer innen fiske og fangst, sjøfart og kysttrafikk (Sjøfartsdirektoratet) eller offshore oljevirksomhet (Petroleumstilsynet)

Yrkesskader

Oversikt over årsaker til yrkesskader 2006 (pr. 26.04.2006)

N.kode	Type ulykke	Hovednæring, navn	Støt/treff av gjenstand	Sammenstøt/påkjørsel	Velt	Klemt/fanget	Fall	Stukket/kuttet av skarp/spiss gjenst.	Elektrisk spenning	Høy/lav temperatur	Kjemikalier	Eksplasjon, sprengning, brann	Trusler om vold	Påført voldsskade	Annet	Totalt
A	JORDBRUK OG SKOGBRUK		58	2	3	33	70	27	1	5	0	0	0	0	34	233
B	FISKE		13	1	0	8	15	9	0	1	0	0	0	0	13	60
C	UTVINNING		21	1	3	12	22	8	0	0	1	1	0	0	25	94
D	INDUSTRI		943	91	27	560	601	824	25	103	117	19	1	3	576	3890
E	KRAFT- OG VANNFORSYNING		49	6	8	23	39	28	11	4	2	0	0	1	27	198
F	BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET		535	59	54	160	531	441	42	19	26	6	2	4	327	2206
G	VAREHANDEL, REP. AV KJ.TØYER OG HUSHOLDNINGSAPP.		307	50	11	123	256	230	6	19	17	9	6	3	140	1177
H	HOTELL- OG RESTAURANTVIRKSOMHET		49	7	4	14	81	68	2	15	10	1	0	7	39	297
I	TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON		333	150	21	185	491	68	3	8	26	16	21	30	259	1 612
J	FINANS. TJENESTEY. OG FORSIKRING		9	0	1	3	21	3	0	0	2	1	6	0	3	49
K	EIENDOMSDRIFT, FORRETNINGSM. TJENESTEYTING OG UTLEIEVIRKSOMHET		146	48	7	65	203	93	5	3	8	5	5	14	90	692
L	OFFENTLIG FORVALTNING		213	88	26	63	342	115	6	9	11	8	68	135	295	1379
M	UNDERVISNING		322	98	35	55	649	166	4	11	14	5	39	225	339	1962
N	HELSE- OG SOSIALTJENESTER		366	153	63	139	791	711	8	37	41	30	242	994	959	4534
O	ANDRE SOSIALE OG PER. TJENESTER		97	19	6	30	116	39	1	3	8	1	5	3	65	393
P	LØNNET HUSARBEID		0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	1	4
Q	INTERNASJONALE ORGANISASJONER		0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
U	UDEFINERT		17	5	0	9	28	16	0	2	0	2	2	15	35	131
	Totalt		3478	778	269	1482	4257	2849	115	239	283	104	397	1434	3227	18912

Skader som følge av arbeidsulykker registreres fortløpende. Arbeidsgiver plikter å melde skaden til Arbeidstilsynet, og Arbeidstilsynet får data gjennom NAV. Det tar tid før data blir lagt inn i våre systemer og ca. 15 måneder etter ulykkestidspunkt er ulykkesdata komplett. Dette er grunnen for differansen i registrene Registrerte yrkesskader og Årsaker til yrkesskader.

Næringskode (NACE)		2004	2005	2006
Registrerte yrkesskader 2004 - 2006 etter næring (pr. 12.04.07 ^{1,2})				
	I ALT	24828	23550	18470
U	UDEFINERT	145	153	127
A	01-02 JORDBRUK OG SKOGBRUK	310	290	229
	01 Jordbruk og tjenester tilknyttet jordbruk. Jakt og viltstell	289	268	206
	02 Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk	21	22	23
B	05 FISKE	86	94	59
CA	10-11 UTVINNING AV ENERGIRÅSTOFFER	64	82	23
	10 Bryting av steinkull og brunkull. utvinning av torv	15	31	3
	11 Utvinning av råolje og naturgass. Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	49	51	20
CB	13-14 ANNEN BERGVERKSDRIFT OG UTVINNING	102	102	68
	13 Bryting av metallholdig malm	10	7	6
	14 Bergverksdrift ellers	92	95	62
DA	15-16 PRODUKSJON AV NÆRINGS- OG NYTELSESMIDLER	1 430	1 330	1 027
	15 Produksjon av næringsmidler og drikkevarer	1 417	1 321	1 024
	16 Produksjon av tobakksvarer	13	9	3
DB	17-18 PRODUKSJON AV TEKSTIL- OG BEKLEDNINGSVARER	59	51	36
	17 Produksjon av tekstiler	56	45	34
	18 Produksjon av klær. Beredning og farging av pelsskinn	3	6	2
DC	19 PRODUKSJON AV LÆR OG LÆRVARER	4	3	1
DD	20 PRODUKSJON AV TREVARER	418	409	363
DE	21-22 TREFOREDNING, GRAFISK PRODUKSJON OG FORLAGSVIRKSOMHET	337	269	191
	21 Produksjon av papirmasse, papir og papirvarer	184	168	144
	22 Forlagsvirksomhet, grafisk produksjon og reproduksjon av innspilte opptak	153	101	47
DF	23 PRODUKSJON AV KULL- OG PETROLEUMSPRODUKTER	4	1	2
DG	24 PRODUKSJON AV KJEMIKALIER OG KJEMISKE PRODUKTER	159	147	138
DH	25 PRODUKSJON AV GUMMI- OG PLASTPRODUKTER	118	96	68
DI	26 PRODUKSJON AV ANDRE IKKE-METALLHOLDIGE MINERALPRODUKTER	274	253	194
DJ	27-28 PRODUKSJON AV METALLER OG METALLVARER	805	718	548
	27 Produksjon av metaller	294	247	167
	28 Produksjon av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	511	471	381
DK	29 PRODUKSJON AV MASKINER OG UTSTYR	386	387	320
DL	30-33 PRODUKSJON AV ELEKTRISKE OG OPTISKE PRODUKTER	157	135	134
	30 Produksjon av kontor- og datamaskiner	1	0	0
	31 Produksjon av andre elektriske maskiner og apparater	130	118	110
	32 Produksjon av radio-, fjernsyns- og annet kommunikasjonsutstyr	14	8	11
	33 Produksjon av medisinske instrumenter, presisjonsinstrumenter, optiske instrumenter, klokker og ur	12	9	13
DM	34-35 PRODUKSJON AV TRANSPORTMIDLER	828	721	660
	34 Produksjon av motorkjøretøyer, tilhengere og deler	118	107	77
	35 Produksjon av andre transportmidler	710	614	583
DN	36-37 ANNEN INDUSTRIPRODUKSJON	175	210	127
	36 Produksjon av møbler. Annen industriproduksjon	131	152	99
	37 Gjenvinning	44	58	28
E	40-41 KRAFT- OG VANNFORSYNING	293	291	197
	40 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	279	276	191
	41 Oppsamling, rensing og distribusjon av vann	14	15	6
F	45 BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET	2 894	2 765	2 145
G	50-52 VAREHANDEL. REPARASJON AV KJØRETØYER OG HUSHOLDNINGSAPPARATER	1 604	1 523	1 143
	50 Handel med, vedlikehold og reparasjon av motorkjøretøyer og motorsyklar.	444	420	291
	51 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorkjøretøyer og motorsyklar	549	493	366
	52 Detaljhandel, unntatt med motorkjøretøyer og motorsyklar. Rep. av husholdningsapparater	611	610	486
H	55 HOTELL- OG RESTAURANTVIRKSOMHET	348	326	289
I	60-64 TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON	1 998	1 876	1 580
	60 Landtransport og rørtransport	832	791	615
	61 Sjøtransport	27	15	19
	62 Lufttransport	153	112	63
	63 Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet	283	283	283
	64 Post og telekommunikasjoner	703	675	600
J	65-67 FINANSIELL TJENESTEYTING OG FORSIKRING	53	46	48
	65 Finansiell tjenesteyting unntatt forsikring og pensjonsfond	47	37	42
	66 Forsikring og pensjonsfond unntatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	6	5	2
	67 Hjelpevirksomhet for finansiell tjenesteyting	0	4	4
K	70-74 EIENDOMSDRIFT, FORRETNINGSMESSIG TJENESTEYTING OG UMLEIEVIRKSOMHET	903	856	670
	70 Omsetning og drift av fast eiendom	113	88	62
	71 Utleie av maskiner og utstyr uten personell. Utleie av husholdningsvarer og varer til personlig bruk	48	49	41
	72 Databehandlingsvirksomhet	27	31	17
	73 Forskning og utviklingsarbeid	49	41	20
	74 Annen forretningsmessig tjenesteyting	666	647	530
L	75 OFFENTLIG FORVALTNING	2 071	1 913	1 345
M	80 UNDERVISNING	2 633	2 372	1 907
N	85 HELSE- OG SOSIALTJENESTER	5 639	5 614	4 442
O	90-93 ANDRE SOSIALE OG PERSONLIGE TJENESTER	527	508	384
	90 Kloakk- og renovasjonsvirksomhet	193	176	123
	91 Interesseorganisasjoner ikke nevnt annet sted	79	76	43
	92 Fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport	199	206	154
	93 Annen personlig tjenesteyting	56	50	64
P	95 LØNNET HUSARBEID	4	8	4
Q	99 INTERNASJONALE ORGANER OG ORGANISASJONER	0	1	1

¹ Skader registreres fortløpende. Arbeidsgiver plikter å melde skader som følge av arbeidsulykke til arbeidstilsynet innen 12 måneder på NAV-skjema. Dette gir et etterslep på 12 - 15 måneder.

² Arbeidstilsynet registrerer i hovedsak ikke skader som forekommer i fiske og fangst, sjøfart og kysttrafikk (Sjøfartsdirektoratet) eller offshore oljevirksomhet (Petroleumstilsynet)

Arbeidsrelaterte sykdommer

Det er en betydelig underrapportering til Arbeidstilsynet. Derfor kan tall fra registeret ikke brukes til å estimere arbeidsrelatert sykdomshyppighet eller angi tidstrender for sykkelighet pga arbeidet i befolkningen. Dette gjelder også sammenligning mellom bransjer og mellom ulike arbeidsrelaterte sykdommer (diagnosegrupper). Tallene sier kun hvor mange tilfeller som blir registrert, og ikke hvor mange som i virkeligheten blir syke av arbeidet.

Direktoratet ønsker at flere leger skal melde arbeidsrelatert sykdom. Så mye som 40-54 % av alle konsultasjoner i allmennpraksis er knyttet til arbeidsrelaterte sykdommer (B. Hilt, K. Kvenlid, H. Stenersen: Arbeidsrelaterte sykdommer i allmennpraksis Tidsskrift for Lægeforeningen 2003;123:2065-7). Legene har ikke myndighet til å påvirke arbeidsgivere, men Arbeidstilsynet kan utnytte legenes kjennskap til konsekvensene av dårlig arbeidsmiljø hvis vi følger opp meldingene.

Ser vi bort fra meldinger om hørselsskader er det sykdommer i åndedrettsystemet, og hud- og underhud som dominerer i 2006. Likevel finner vi den største økningen knyttet til psykiske lidelser, atferdsforstyrrelser og stressreaksjoner. Dette kan muligens være knyttet til økt bevissthet om psykososiale arbeidsmiljøfaktorer.

Innmeldte arbeidsrelaterte sykdommer i 2006 etter diagnosekategori

DIAGNOSEKATEGORIER	Antall meldinger 2005	Antall meldinger 2006
Forgiftninger og visse andre konsekvenser av ytre årsaker	22	55
Psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser	52	103
Stressreaksjoner	10	50
Støyskader	1231	1987
Svulster	104	92
Sykdommer i fordøyelsessystemet	3	4
Sykdommer i hud og underhud	206	239
Sykdommer i muskel - skjelettsystemet og bindevev	186	210
Sykdommer i nervesystemet	61	63
Sykdommer i sirkulasjonssystemet	13	24
Sykdommer i urin og kjønnsorganer	2	1
Sykdommer i øyet og øyets omgivelser	8	7
Sykdommer i åndedrettssystemet	280	398
Symptomer, tegn, unormale kliniske funn og laboratoriefunn	89	120
Visse infeksjonssykdommer og parasittsykdommer	6	29
Ytre årsaker til sykdommer, skader og dødsfall	0	10
SUM	2273	3392

Næringskode (NACE)		2005	2006
Registrerte yrkessykdommer 2005-2006 etter næring			
	I ALT	2271	3392
U	UDEFINERT	225	180
A	01-02 JORDBRUK OG SKOGBRUK	34	83
	01 Jordbruk og tjenester tilknyttet jordbruk. Jakt og viltstell	33	77
	02 Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk	1	6
B	05 FISKE*	12	9
CA	10-11 UTVINNING AV ENERGIÅSTOFFER	48	50
	10 Bryting av steinkull og brunkull. utvinning av torv	5	6
	11 Utvinning av råolje og naturgass. Tjenester tilknyttet olje- og gassutvinning	43	44
CB	13-14 ANNEN BERGVERKSDRIFT OG UTVINNING	19	18
	13 Bryting av metallholdig malm	7	6
	14 Bergverksdrift ellers	12	12
DA	15-16 PRODUKSJON AV NÆRINGS- OG NYTELSESMIDLER	95	109
	15 Produksjon av næringsmidler og drikkevarer	94	109
	16 Produksjon av tobakkvarer	1	0
DB	17-18 PRODUKSJON AV TEKSTIL- OG BEKLEDNINGSVARER	17	24
	17 Produksjon av tekstiler	14	23
	18 Produksjon av klær. Beredning og farging av pelsskinn	3	1
DC	19 PRODUKSJON AV LÆR OG LÆRVARER	0	1
DD	20 PRODUKSJON AV TREVARER	30	25
DE	21-22 TREFOREDLING, GRAFISK PRODUKSJON OG FORLAGSVIRKSOMHET	33	41
	21 Produksjon av papirmasse, papir og papirvarer	10	17
	22 Forlagsvirksomhet, grafisk produksjon og reproduksjon av innspilte opptak	23	24
DF	23 PRODUKSJON AV KULL- OG PETROLEUMSPRODUKTER	0	1
DG	24 PRODUKSJON AV KJEMIKALIER OG KJEMISKE PRODUKTER	43	120
DH	25 PRODUKSJON AV GUMMI- OG PLASTPRODUKTER	17	21
DI	26 PRODUKSJON AV ANDRE IKKE-METALLHOLDIGE MINERALPRODUKTER	46	85
DJ	27-28 PRODUKSJON AV METALLER OG METALLVARER	225	344
	27 Produksjon av metaller	123	206
	28 Produksjon av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	102	138
DK	29 PRODUKSJON AV MASKINER OG UTSTYR	62	111
DL	30-33 PRODUKSJON AV ELEKTRISKE OG OPTISKE PRODUKTER	22	17
	30 Produksjon av kontor- og datamaskiner	0	0
	31 Produksjon av andre elektriske maskiner og apparater	6	6
	32 Produksjon av radio-, fjernsyns- og annet kommunikasjonsutstyr	8	2
	33 Produksjon av medisinske instrumenter, presisjonsinstrumenter, optiske instrumenter, klokker og ur	8	9
DM	34-35 PRODUKSJON AV TRANSPORTMIDLER	172	265
	34 Produksjon av motorkjøretøyer, tilhengere og deler	13	24
	35 Produksjon av andre transportmidler	159	241
DN	36-37 ANNEN INDUSTRIPRODUKSJON	21	39
	36 produksjon av møbler. annen industriproduksjon	18	32
	37 Gjenvinning	3	7
E	40-41 KRAFT- OG VANNFORSYNING	43	50
	40 Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	43	50
	41 Oppsamling, rensing og distribusjon av vann	0	0
F	45 BYGGE- OG ANLEGGSVIRKSOMHET	336	541
G	50-52 VAREHANDEL. REPARASJON AV KJØRETØYER OG HUSHOLDNINGSAPPARATER	170	215
	50 Handel med, vedlikehold og reparasjon av motorkjøretøyer og motorsykler.	84	115
	51 Agentur- og engroshandel, unntatt med motorkjøretøyer og motorsykler	61	61
	52 Detaljhandel, unntatt med motorkjøretøyer og motorsykler. Rep. av husholdningsapparater	25	39
H	55 HOTELL- OG RESTAURANTVIRKSOMHET	28	26
I	60-64 TRANSPORT OG KOMMUNIKASJON	114	198
	60 Landtransport og rørtransport	77	93
	61 Sjøtransport	3	3
	62 Lufttransport	6	42
	63 Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet	20	53
	64 Post og telekommunikasjoner	8	7
J	65-67 FINANSIELL TJENESTEYTING OG FORSIKRING	1	33
	65 Finansiell tjenesteyting unntatt forsikring og pensjonsfond	1	9
	66 Forsikring og pensjonsfond unntatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	0	0
	67 Hjelpevirksomhet for finansiell tjenesteyting	0	24
K	70-74 EIENDOMSDRIFT, FORRETNINGSMESSIG TJENESTEYTING OG Utleievirksomhet	105	208
	70 Omsetning og drift av fast eiendom	18	33
	71 Utleie av maskiner og utstyr uten personell. Utleie av husholdningsvarer og varer til personlig bruk	16	3
	72 Databehandlingsvirksomhet	6	9
	73 Forskning og utviklingsarbeid	12	31
	74 Annen forretningsmessig tjenesteyting	53	132
L	75 OFFENTLIG FORVALTNING	170	277
M	80 UNDERVISNING	33	78
N	85 HELSE- OG SOSIALTJENESTER	78	161
O	90-93 ANDRE SOSIALE OG PERSONLIGE TJENESTER	72	62
	90 Kloakk- og renovasjonsvirksomhet	17	17
	91 Interesseorganisasjoner ikke nevnt annet sted	10	7
	92 Fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport	15	13
	93 Annen personlig tjenesteyting	30	25

Opplag: 2.500

Layout: Kari Schøyen

Produksjon/trykk: Litografia AS

Foto: s. 2, 8, 12, 13, 16, 21, 26, 27 © June Witzøe,

s. 19, 20, 35 © Jonny Olsson

s. 4, 6, 7, 15, 16, 17, 18, 24, 29, 31, 33, 37 © Kari Schøyen

ISBN 82-90112-31-9

Direktoratet for **Arbeidstilsynet**
Statens Hus, 7468 Trondheim